

**XIII. KONGRES
ZDRUŽENJA
ZAKONSKIH IN
DRUŽINSKIH
TERAPEVTOV
SLOVENIJE
NENASILJE V
NASILNI DRUŽBI**

ZBORNİK POVZETKOV

Spletni dogodek
8. in 9. november 2024

ZBORNİK POVZETKOV

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE

8. in 9. november 2024, Ljubljana, na spletni platformi ZOOM

Urednika dr. Alja Stvarnik in Zmago Švajncer Vrečko, mag.fil.

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE

NENASILJE V NASILNI DRUŽBI

8. in 9. november 2024, Ljubljana, na spletni platformi ZOOM

Znanstveni odbor:

Asist. dr. Barbara Kreš, predsednica

Prof. dr. Tanja Repič Slavič

Prof. dr. Barbara Simonič, spec. ZDT

Dr. Sabina Jurič Šenk

Doc. dr. Andrej Omulec

Doc. dr. Sara Jerebic, spec. ZDT

Organizacijski odbor:

Ingrid Rozman, izpop. ZDT, vodja kongresa

Zarja Likovnik Klun, mag. ZDŠ

Taja Šinkovec, mag. ZDŠ

Katja Fistrič Gotar, mag. ZDŠ

Zmago Švajncar Vrečko, mag. fil.

Romana Seljak, spec. ZDT

Asist. Urška Kranjc Jakša, univ. dipl. fil.

Tabita Ruiz, BA psihot. znanosti

Doc. dr. Andrej Omulec

Dr. Alja Stvarnik, spec. ZDT

KAZALO VSEBINE

PREDGOVOR UREDNIKOV

Alja Stvarnik	5
Zmago Švajncar Vrečko	7

PLENARNI PREDAVANJI

Miran Pustoslemšek: Antropološki vidiki partnerskega nasilja	11
Robert Oravec: Posledice nasilja v otroštvu in odraslosti	12

PREDSTAVITVE ZNANSTVENIH IN STROKOVNIH PRISPEVKOV

Gebert Darja, Mateja Farič Svoljšak: Medvrstniško nasilje – izziv vzpostavitve varnih in strpnih odnosov v vzgojno-izobraževalnih ustanovah	14
Alja Stvarnik, Barbara Holcman Vicozi: Veščine asertivne komunikacije v terapiji parov z izkušnjo neprostoovoljnega življenja brez otrok	15
Damijan Janžekovič: Umetnost asociacij – uporaba kartic Dixit v (psiho)terapevtskem procesu.	16
Denis Ališić, Erika Škerlj, Tereza Brlek Čufer, Urška Kraner: Vpliv namiznih iger vlog na razvoj čustvenih kompetenc in obvladovanje jeze	17
Gregor Greif: Abstinenčna kriza pri športnikih po koncu kariere z vidika relacijske družinske terapije	18
Hana Gorše: Terapevtski komplimenti kot poglobljanje delovne alianse in vodilo do sprememb pri travmatičnih izkušnjah	19
Janez Logar, Tjaša Šuštar: Uporaba podob v terapevtski praksi	20
Janja Grilc: Medvrstniško spolno nasilje – psihoterapevtska podpora otrokom in mladostnikom pri procesiranju travmatičnih dogodkov	21
Jožica Pongrac: Dolgotrajne posledice nasilja nad materami pri regulaciji afekta in vzgoji otrok	22
Jožica Pongrac, Andrej Omulec: Nenasilna regulacija afekta RDT terapevta pri otrocih in mladostnikih na letovanjih	23
Katja Maksić: Izkušnja nasilja v otroštvu in pojav paničnih napadov v mladi odraslosti	24
Kristina Greif: Klientovo doživljanje spremembe v skupinski obravnavi spolnega nasilja v otroštvu po metodi RDT	25
Kristina Šumak: Psihoterapevtska obravnava oseb s težavami v duševnem zdravju z izkušnjo nasilja v partnerskem odnosu	26
Kristina Šumak, Monika Vuk: Izzivi in primeri dobre prakse terapevtskega dela pri klientih, ki so napoteni iz sodišča in drugih institucij	27
Maja Horvat Lampe: Nasilje v šoli kot odraz družbe	28
Maruška Merisa Krajnc: Doživljanje nasilja v medijih pri osebah z večjo občutljivostjo na dražljaje	29
Melisa Spruk: Afektivno-reflektivni dialog kot možnost povezovanja in ustvarjanja varnosti	30
Melita Zagorc Vegelj: Z medvrstniškim nasiljem ne moremo opraviti »na silo«	31
Sabina Kračun: Nasilje na delovnem mestu in izgorelost ter pomen terapevtske obravnave	32

Sanja Kranjc: Razlike v čustvenih kompetencah med skupinama žensk z izkušnjo nasilnega partnerskega odnosa: primerjava skupine žensk, ki je trenutno v odnosu z nasiljem, in skupino žensk, ki se jim trenutno to ne dogaja	33
Sara Jerebic: Zavedanje telesa v psihoterapiji in superviziji pri obravnavi nasilja	34
Saša Poljak Lukek, Tanja Valenta, Barbara Simonič, Urška Mali Kovačič: Virtualna resničnost kot orodje za razvoj empatije in preprečevanja nasilja pri mladostnikih	35
Saša Poljak Lukek: Nova pravila za novo tehnologijo – integracija umetne inteligence v psihoterapijo	36
Tina Rahne: Komu lahko zaupam, kam naj grem, koga naj izdam, kje se najdem? Soustvarjanje varnih in ne-varnih odnosov pri mladostnikih s čustveno-vedenjskimi težavami in motnjami –terapevtova izkušnja	37
Valerija Svetina Klančnik: Razumevanje odnosov kot trajnostni cilj in odgovor na nasilno družbo.....	38
Vesna Mirt: Uporaba orodij pendulacija in titracija pri psihoterapevtski obravnavi travme	39
Zmago Švajncer Vrečko: Klinična obravnava žrtve duhovne zlorabe iz Avstralije	40
Zmago Švajncer Vrečko: Klinična obravnava žrtve duhovne zlorabe: problemi v Sloveniji	41
Nana Kolmanič, Zoia Murgelj Klemenšek: Kdo mi lahko pomaga? Pomoč otrokom, ki doživljajo medvrstniško nasilje	42
Sara Jerebic: Celostni pristop k duševnemu zdravju: izobraževanje o travmi kot osnova za ustrezno razumevanje, ukrepanje in preventivo	43
 URNIK KONGRESA	
Petek 8. 11. 2024	45
Sobota 9. 11. 2024	46

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE
8. in 9. november 2024, Ljubljana, na spletni platformi ZOOM

NENASILJE V NASILNI DRUŽBI

ZBORNİK POVZETKOV

Urednika: dr. Alja Stvarnik, spec. ZDT in Zmago Švajncer Vrečko, mag. fil.

Pisca predgovora: dr. Alja Stvarnik, spec. ZDT in Zmago Švajncer Vrečko, mag. fil.

Avtorji: Alja Stvarnik, Andrej Omulec, Barbara Holcman Vicozi, Barbara Simonič, Damijan Janžekovič, Darja Gebert, Denis Ališič, Erika Škerlj, Gregor Greif, Hana Gorše, Janez Logar, Janja Grilc, Jožica Pongrac, Katja Maksić, Kristina Greif, Kristina Šumak, Maja Horvat Lampe, Maruška Merisa Krajnc, Mateja Farič Svoljšak, Melisa Spruk, Melita Zagorc Vegelj, Monika Vuk, Nana Kolmanič, Sabina Kračun, Sanja Kranjc, Sara Jerebic, Saša Poljak Lukek, Tanja Repič Slavič, Tanja Valenta, Tereza Brlek Čufer, Tina Rahne, Tjaša Šuštar, Urška Kraner, Urška Mali Kovačič, Valerija Svetina Klančnik, Vesna Mirt, Zmago Švajncer Vrečko, Zoia Murgelj Klemenšek

Recenzenti: asist. dr. Barbara Kreš, prof. dr. Barbara Simonič, spec. ZDT, dr. Sabina Jurič Šenk, doc. dr. Andrej Omulec, doc. dr. Sara Jerebic, spec. ZDT, prof. dr. Tanja Repič Slavič

Jezikovni pregled: dr. M. Š.

Oblikovanje: Axioma plus d.o.o.

Fotografija na naslovnici: Peacemedia_for_future, Pixaby

Fotografije predavateljev: osebni arhiv predavateljev

Izdalo in založilo: Združenje zakonskih in družinskih terapevtov Slovenije, Ulica bratov Učakar 50, 1000 Ljubljana

Za založbo: dr. Alja Stvarnik in Zmago Švajncer Vrečko, mag. fil.

Prva brezplačna elektronska izdaja v PDF formatu

Način dostopa (URL): <http://zdt.si>

Ljubljana, 2024

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](http://cobiss.si)-ID [220497155](https://nuk.uzd.si/cobiss/220497155)

ISBN 978-961-92819-7-0 (PDF)

PREDGOVOR UREDNICE

Spoštovani bralci,

pred vami je Zbornik povzetkov, ki združuje ugotovitve raziskav, teoretične razprave in spoznanja znanstvenih in strokovnih prispevkov XIII. kongresa Združenja zakonskih in družinskih terapevtov Slovenije, katerega naslovna tema je Nenasilje v nasilni družbi. Z velikim ponosom in odgovornostjo vas vabim k branju, saj iz vidika področij delovanja zakonskih in družinskih terapevtov prikazujejo delovanje naših strokovnjakov in hkrati naslavlja eno najpomembnejših vprašanj sodobnega človeka – kako ustvariti družbo, v kateri so spoštovanje, dialog in mir temeljne vrednote. Pri postavljanju temeljev nenasilne družbe ima zagotovo zakonska in družinska terapija pomembno vlogo, saj se osredotoča na izboljšanje komunikacije, reševanje konfliktov in krepitev odnosov znotraj družine, kar je ključno za preprečevanje nasilnih vedenj.

Znanstveni in strokovni prispevki so rezultat predanega dela strokovnjakov različnih področij – psihoterapije, psihologije, pedagogike, socialnega dela, filozofije, teologije in prava. Prispevki v njem tako zajemajo širok spekter tem: od psihoterapije in supervizije, vzgoje in izobraževanja za nenasilje, okrevanja po travmi družinskega in partnerskega nasilja, okrevanja po medicinski travmi neplodnosti, integraciji sodobnih tehnologij in umetne inteligence v psihoterapijo, uporabi kreativnih medijev in igre, okrevanju po duhovni zlorabi, okrevanju po izgorelosti, okrevanju po doživljanju sistematičnega duševnega nasilja, trpinčenja, ustrahovanja na delovnem mestu, psihoterapevtski podpori otrokom in mladostnikom pri procesiranju travmatičnih dogodkov medvrstniškega spolnega nasilja idr.

Vsak prispevek ponuja edinstven vpogled in dragoceno spodbudo k razmišljanju in delovanju zakonskih in družinskih terapevtov, ki smo s svojim delom ambasadorji nenasilja.

Ob tej priložnosti bi se rada iskreno zahvalila vsem avtorjem in avtoricam prispevkov, ki so s svojim znanjem in predanostjo obogatili XIII. kongres. Zahvala gre tudi organizatorjem kongresa, ki so s svojo vizijo omogočili prostor za dialog in izmenjavo znanj, ter vsem udeležencem, ki so s svojim aktivnim sodelovanjem prispevali k uspešnosti dogodka.

Zaupam, da smo s svojim znanstvenim in strokovnim prispevkom ponovno potrdili, da smo zakonski in družinski terapevti pomemben člen pri soustvarjanju politik, ki podpirajo nenasilje in duševno zdravje v slovenski družbi. Verjamem tudi, da bo ta zbornik služil kot pomemben vir navdiha in spodbuda za nadaljnje raziskave, razprave in dejanja na poti k nenasilni družbi v kateri so zdrava komunikacija, prepoznavanje in reševanje konfliktov, delo s travmami, ozaveščanje o nasilju in njegovih posledicah, razbijanje medgeneracijskih vzorcev ter krepitev povezanosti in varnosti v družinah temeljna vodila našega vsakdana.

Dr. Alja Stvarnik
Zakonska in družinska terapevtka

PREDGOVOR UREDNIKA

Zdi se, kot da živimo v družbi, v kateri ni nasilja, če to primerjamo z družbo, ki je obstajala v preteklih stoletjih in v kateri so bile sprejete kot nekaj vsakdanjega vojne, javne usmrčitve, zažiganja ljudi, mučenje in podobne krutosti. Sicer vojne še zmeraj divjajo marsikje po svetu, Slovenci pa imamo zaenkrat to srečo, da te že dolgo časa nismo izkusili v svojem okolju. Nasilje, ki vlada med nami, je mnogokrat prikrito, skrito, podobno kot je včasih veljalo pravilo, da ni pomembno, kaj se dogaja za zaprtimi vrati, pomembno je le, v kakšni luči se prikažemo pred sosedi. Za marsikoga to staro slovensko pravilo velja še danes, kar metaforično izraža tudi naslov letošnjega XIII. kongresa Zakonskih in družinskih terapevtov Slovenije: »Nenasilje v nasilni družbi«. Včasih imamo lahko občutek, kot da bi živeli v družbi, v kateri obstajata le navidezni prijaznost in dobrohotnost, za tem pa se skrivajo ljubosumje, hinavščina, prezir, sovraštvo in zavist. Gre za izražanje dvoličnosti, ki je lahko po drugi strani dojeta tudi kot odsev človeške šibkosti, saj je lastnost šibkega človeka, da se pretvarja, da je nekdo, kar ni, ker se boji izraziti to, kar je v resnici, človek, s svojimi nepopolnostmi vred in željo po moči ter temno platjo, ki zna biti tudi kruta.

V psihoterapiji pogosto govorimo o integraciji različnih delov naše psihe, sploh ko je govora o čustveni predelavi težjih travmatičnih spominov. Zdi pa se, kot da bi bilo treba več govoriti tudi o tem, da je človek prav tako nasilno bitje in ne le prijazno, da ima tudi svojo temno stran, in da je koristno, če si to plat resnično prizna ter pride globoko v stik z njo, saj se lahko le tako v polnosti odloči, da bo deloval drugače, da bo želel postati boljši človek, tak, ki se zaveda svoje krutosti, ampak se zavestno vsakodnevno odloča, da ga ta krutost ne bo obvladovala, temveč bo on vladal njej in se trudil ustvarjati boljši svet, v katerem bodo lahko obstajali bolj topli in pristni odnosi med ljudmi in drugimi bitji ter okoljem. »Nenasilje v nasilni družbi« izraža zelo kaotičen naslov, ob katerem se človek začudi, kaj ta pravzaprav pomeni, a njegova moč se nenehno uveljavlja v naši vsakdanjosti.

Različni psihoterapevti in drugi strokovnjaki, ki smo na letošnjem kongresu predstavljali svoje prispevke, smo vsakič znova »poklicani«, da se z »nenasiljem borimo proti ostankom nasilja«, ostankom travmatične preteklosti svojih klientov, ki je bila lahko zaznamovana z marsikatero bolečino in je vzrok za številne psihosomatske motnje človeka, ki sedi pred nami ter nam ranljivo odpira svoje srce in hrepeni po tem, da bi to bilo enkrat za vselej slišano in sprejeto v toplem objemu razumljenosti, srčnosti in nenasilne potrpežljivosti.

Psihoterapevti razumemo, da nikoli ne smemo postaviti v okvir, kaj za nekoga pomeni nasilje in kaj ni več nasilje. Nekdo lahko kot hudo nasilje dojema že molk ljubljenega sočloveka, njegov prezir ali posmeh, spet drugi pa lahko v nasilju, ki ga je doletelo, vidi nekaj najsvetejšega, kar se mu je lahko zgodilo v življenju, saj je po tem imel zelo dobro priložnost za posttravmatsko rast in je naredil spremembe, ki jih drugače ne bi, če ne bi doživel nasilnih dejavnikov v preteklosti. Seveda to ne pomeni, da moramo zagovarjati nasilje ali da je to kadarkoli dopustno – ker ni –, pomeni pa širino pojma nasilja, zaradi katerega lahko človek neznansko trpi ali pa mu to včasih pomeni tudi povod za premik v življenju, na podlagi katerega postane odločnejši, močnejši, stabilnejši, mirnejši in bolj v stiku s seboj, svojo notranjostjo, čustvi, globino ter drugimi ljudmi in svetom.

Odtujenost drug od drugega, ki jo doživljajo ljudje po svetu, tudi zaradi sodobnega sveta, njegove naglice, moderne tehnologije, socialnih omrežij (ki naj bi nas bolj povezala, pa imamo lahko kdaj občutek, da nas še bolj loči drug od drugega), okoljske krize, psiholoških posledic zaradi covid-19 in tako naprej je lahko nasilje samo po sebi, zato nekatere države že oblikujejo ministrstva (na primer Anglija in Japonska), ki se spopadajo z osamljenostjo ljudi in njihovo medsebojno odtujenostjo. Ko nismo več povezani s sočlovekom, pravzaprav ni več prave možnosti za nasilje, vendar je lahko ločenost še hujša od nasilja samega, kot pravijo nekateri strokovnjaki, saj smo ljudje vselej bitja odnosa, nasilje pa, kljub temu da nikoli ni dopustno, lahko pomeni vsaj edini odnos, ki ga ima človek, četudi je izjemno negativno obarvan.

Človek brez odnosa je prazen, in ljudje, ki to doživljajo, primerjajo kdaj to stanje s smrtjo, otopelostjo, iz katere je zelo težko pobegniti, človek v tem stanju pa v svoji globini hrepeni po pristnem odnosu z drugim. Psihoterapevti, sploh zakonski in družinski terapevti, smo dostikrat postavljeni pred enega izmed najtežjih izzivov, kako odnos med dvema, ki je razrahljan, poškodovan, oddaljen in morda tudi obarvan s sovražnostjo, spet povrniti v stanje, v katerem so prisotne toplina, ljubeznivost, sprejemanje, razumevanje in radost. Kako iz nasilja tišine in oddaljenosti odnos spremeniti v nenasilen odnos ljubezni? V sodobnem času, v katerem divjajo čustveni, tehnološki in ločitveni viharji, se to včasih zdi kot nemogoča naloga, a vendar se mora nekdo lotevati takih nalog, ki jih nemalokrat drugi ljudje vidijo kot nemožne. In ravno v tej nemoči, ko se že vse zdi brezupno, se kdaj pojavijo čudeži povezanosti, dotika in ranljivosti, v katerih se dva spet povežeta ali pa se ponovno poveže vsa družina ter se odpre nečemu novemu, kar je iskreno, pristno in polno ljubezni ter novega upanja.

Govoriti o nasilju ni najlažje, saj se nihče noče zares spoprijeti s težkimi tematikami, ker to zahteva od človeka veliko čustvenega napora, zaradi česar ima običajno grenak priokus, doživlja težja čustvena stanja, neprijetne odzive v telesu ali je v popolni disociaciji, ob kateri ne čuti več ničesar, saj bi drugače lahko bilo psihosomatsko vzburjenje pretežno in ne bi zmožal tega psihično ali celo telesno zdržati. Toda moramo govoriti o nasilju, moramo se znati z njim spoprijeti in ne smemo si zatiskati oči, češ da ga ni, saj je vseprisotno in v nas nenehno prebuja določene odzive, sploh v terapevtih, ki občutimo ranljivost, bolečino in stiske raznih vrst svojih klientov ter nam to vzbuja tudi jezo zaradi nasilja, ki se nikoli ne bi smelo zgoditi in je absolutno krivično do naših klientov. »Poklicani smo«, da se borimo proti nasilju, hkrati pa da ga sprejmemo kot del vsakdana, saj je to naš poklic in naša predanost, ki zahteva tudi veliko čustveno-telesnega napora. Le s priznanjem nasilja in ozaveščanjem o njem ter iskanjem poti oziroma rešitev, kako ga zmanjšati ali se ga znebiti, lahko zares dosežemo boljši in lepši svet, ki se morda včasih zdi kot utopija, a vera vanj in trud zanj nikoli ne sme biti nekaj popolnoma utopičnega. Živimo v nasilni družbi, čeprav se nam lahko včasih zdi, kot da nasilja ni neposredno pred nami. Ravno nenasilje pa je tisto, zaradi katerega lahko ta družba postane v večji meri družba toplote in ranljive povezanosti, k čemur pa moramo stremeti.

Zmago Švajncer Vrečko, mag. fil.
Zakonski in družinski terapevt

PLENARNI PREDAVANJI

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE NENASILJE V NASILNI DRUŽBI

PLENARNO
PREDAVANJE

8. november 2024 | 16.10–17.40

ANTROPOLOŠKI VIDIKI PARTNERSKEGA NASILJA

UKC | Univerzitetni
MARIBOR klinični center
Maribor

asist. mag. MIRAN PUSTOSLEMŠEK, SLOVENIJA

Univerzitetni klinični center Maribor, Slovenija

Asist. mag. Miran Pustoslemšek, dr. med., spec. psih., je kulturni antropolog, je vodja enote za forenzično psihiatrijo Oddelka za psihiatrijo UKC Maribor, tudi vodja Enote za zdravljenje stresnih, anksioznih in efektivnih motenj. Ima tudi diplomu iz psihoterapije, smer transakcijska analiza. Ukvarja se s preučevanjem vplivov tradicionalne kulture in postmordenizma na pojavnost duševnih motenj, njegova biografija pa je objavljena v biltenu Svetovne zveze za kulturno psihiatrijo (WACP). Je tudi publicist in kolumnist sobotne priloge časopisa Večer.

Svoja znanja in poglede o razumevanju antropološkega vidika partnerskega nasilja je z nami delil v plenarnem predavanju.

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE NENASILJE V NASILNI DRUŽBI

PLENARNO
PREDAVANJE

9. november 2024 | 9.05–10.35

POSLEDICE NASILJA V OTROŠTVU IN ODRASLOSTI

Psihiatrična bolnišnica Ormož

doc. dr. ROBERT ORAVECZ, SLOVENIJA

Inštitut za socialno psihiatrijo in psihotravmatologijo Ormož, Slovenija

Doc. dr. Robert Oravec, dr. med., psihiater in psihoterapevt, je zaposlen v psihiatrični bolnišnici v Ormožu, tri dni na teden ima psihiatrično ambulanto na Ptuju. Poučuje na štirih fakultetah in je prostovoljec na svojem Inštitutu za socialno psihiatrijo in psihotravmatologij občin Destrnik.

Svoja znanja in poglede o razumevanju antropološkega vidika partnerskega nasilja je z nami delil v plenarnem predavanju. Predavanje vsebuje tri sklope:

V prvem sklopu bo predavatelj predstavil posledice izpostavljenosti travmatskim izkušnjam v najširšem pomenu v času otroštva in odraslosti. V ospredju bo fenomenologija razvojne travmatske motnje in kompleksne potravmatske motnje.

Avtor bo predstavil nevro-biološke in psihološke osnove nastanka in dinamike travmatskih izkušenj v razvojnem in po razvojnem obdobju, ter različne manifestacije travmatskih fenomenov, ki se iz otroštva prenesejo v odraslost. Prav tako bo govoril o problematiki, ki nastane ob ekspoziciji nasilnim izkušnjam v odraslosti.

V drugem sklopu sledi predstavitev dela Inštituta za socialno psihiatrijo in psihotravmatologijo, ki se posveča individualnem, zakonskem in družinskem delu s travmatiziranimi osebami, ter programa Centra za osebnostni razvoj in rast na Ptuju. Ta unikaten javno-zdravstveni program deluje kot dnevna obravnava oseb s travmatskimi izkušnjami v otroštvu in odraslosti.

V tretjem sklopu bo avtor govoril o nezaželenih pojavih, ki pa so vendar nujne spremljevalke svetovalnega in terapevtskega dela. Med te štejemo izgorelost, poklicna utrujenost, transferno-kontratransferne zaplete, ter preneseno poklicno travmo.

Tem pojavom posvečamo premalo časa in pozornosti. To še posebej velja za poklicno sekundarno, preneseno travmo, ki nastane ob delu s hudo travmatiziranimi osebami.

**POVZETKI
ZNANSTVENIH IN
STROKOVNIH
PRISPEVKOV**

MEDVRSTNIŠKO NASILJE – IZZIV VZPOSTAVITVE VARNIH IN STRPNIH ODNOSOV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH USTANOVAH

Avtor: Gebert Darja in Mateja Farič Svoljšak

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Zavod CDT, Center družinske terapije in MFS, individualna, partnerska in družinska terapija, svetovanje in specialna pedagoška obravnava, Mateja Farič Svoljšak s.p.

Kontakt: darja.gebert@gmail.com

Ključne besede: medvrstniško nasilje, odgovornost, ignoranca, pogovor, preventivna dejavnost

Medvrstniško nasilje v vzgojno-izobraževalnih ustanovah je v najrazličnejših pojavnih oblikah in vlogah udeležencev doživljal vsak drugi otrok, kar je skrb zbujajoče, če upoštevamo posledice, ki so dolgotrajne in uničujoče za tri glavne udeležence nasilja: žrtve, njihovo dostojanstvo, telesno ter spolno nedotakljivost, zdravje in razvoj; opazovalce, ki iz bojazni pred lastno viktimizacijo ali drugih vzrokov ne stopijo žrtvi v bran, raziskave pa predpostavljajo večjo verjetnost, da se njihova vloga v preteklosti preoblikuje v povzročitelje. Pri povzročiteljih medvrstniškega nasilja v nižjih razredih osnovne šole so bili v raziskavah ugotovljeni primanjkljaji na področju socialnih veščin in samoregulacije, medtem ko je medvrstniško nasilje v najstništvu povezano s priljubljenostjo in dominantnostjo v razredu. Če se okolica ne odzove odklonilno na nasilno vedenje, nasilnež zmotno misli, da nasilje deluje in odpira vrata ugledu in pomembnemu statusu med vrstniki.

Problemатiko medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih urejajo smernice in navodila, ki jih je izdal Zavod za šolstvo in zaposlene v vzgojno-varstvenih ustanovah informirajo o oblikah nasilja ter jih zavezujejo k dosledni odzivnosti, obravnavi in ukrepanju. Navodila natančno določajo intervencije v primeru pojava, vključno s prvimi ukrepi za zaščito žrtve, obveščanje in opazanje kot tudi podajanje usmeritve za delo s storilci, žrtvami in drugimi vpletenimi. Ne glede na urejenost, informiranost in zagovarjanje ničelne tolerance do nasilja, statistični podatki nakazujejo naraščanje pojavov nasilja med vrstniki, med katerimi le dobra četrtina občuti, da je prijava in obravnava medvrstniškega nasilja v šoli vplivala na boljšo medosebno dinamiko.

V prispevku bova predstavili rezultate raziskave, ki je bila izvedena v osnovnih šolah na celotnem območju Slovenije in je vključevala tako učence kot tudi strokovne delavce in starše, vzporedno pa bova izhajali iz polstrukturiranih intervjujev. Raziskava osvetljuje pojavnost nasilja, kompetentnost strokovnih delavcev in odprtost za dialog, ter občutek varnosti in zaščitenosti v šolskih prostorih, intervjuji pa nakazujejo intervencije, na katere je v prihodnosti vsekakor treba računati, če želimo zagotoviti varnost v šolskem prostoru, kar je ne nazadnje temeljna demokratična pravica otrok.

VEŠČINE ASERTIVNE KOMUNIKACIJA V TERAPIJI PAROV Z IZKUŠNJO NEPROSTOVOLJNEGA ŽIVLJENJA BREZ OTROK

Avtor: dr. Alja Stvarnik in Barbara Holcman Vicozi

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Axioma plus d.o.o. in Barbara Holcman Vicozi s.p.

Kontakt: alja.stvarnik@gmail.com in barbara.holcman@gmail.com

Ključne besede: zakonska terapija, vloga terapevta, neplodnost, izgube neplodnosti, iskanje pomenov, asertivna komunikacija

Soočanje z neplodnostjo pomeni za partnerski odnos oseb, ki si otroke želijo, eno najzahtevnejših področij v življenju para. To je del življenja partnerskega odnosa, ki je poln kompleksnih čustev, upanja, razočaranj in negotovosti. Pari se med zdravljenjem neplodnosti spopadajo z mnogimi obremenitvami, ki vključujejo sprejemanje odločitev, strogim urnikom jemanja zdravil, stranskimi učinki in nenehnim procesom soočanja z diagnozo neplodnosti, po zaključenem zdravljenju pa tudi s sprejemanjem novega življenja, v katerem so ostali brez otroka, in pri tem sprejemanjem svoje identitete, oznak "par brez otrok" in "življenje brez otroka".

Obravnava izzivov neplodnosti zahteva sočutje, potrpežljivost in odprto komunikacijo, ki je partnerja v eni od faz soočanja z neplodnostjo morda tudi ne zmoreta več, to je pogosto vstop, da si poiščeta pomoč zakonskega terapevta. Raziskave potrjujejo povišan do kronično povišan stres zaradi neplodnosti pri neplodnih parih za časa trajanja zdravljenja neplodnosti, ki je očiten tudi po končanem zdravljenju. Slaba komunikacija v partnerskem odnosu pomembno korelira z povišanim stresom zaradi neplodnosti.

V prispevku avtorici predstavita študije primerov zakonske terapije štirih parov. Terapevtska obravnava je potekala po metodi relacijske družinske terapije (RDT) in na čustva osredotočene partnerske terapije (EFT) dr. Sue Johnson. Štirim parov je skupno, da imajo diagnozo neplodnosti, so leto dni po koncu zdravljenja neplodnosti brez otrok, tako bioloških kot partnerjevih iz prejšnje zveze ali posvojenih. Pri tem sta raziskovali vprašanje: S katerimi temami izgub zaradi neplodnosti se soočajo pari, ki so po neuspešnem zdravljenju neplodnosti prišli na zakonsko terapijo in v čem je novo upanje za njihov odnos?

Kvalitativna raziskava je bila narejena na osnovi terapevtskih dnevnikov, zapisov supervizij in intravizij ter zapisov ob pregledu videoposnetkov zakonskih terapij. Iz študije primerov avtorici ugotavljata, da pri parih ostaja stigma neplodnosti; da ostanejo nepredelane zamere, vezane na slabo sodelovanje med partnerjema med zdravljenjem neplodnosti; da doživljajo zavedanje "praznega gnezda"; da doživljajo strah pred razpadom zveze; da doživljajo strah pred pogovori o vsebinah, s katerimi bi vznemirili partnerja. Prav tako ugotavljata, da številni vidiki neplodnosti vodijo do poslabšanja zakonskih odnosov tudi zaradi osebnih reakcij, kot so občutki krivde, znižane samopodobe, občutki neustreznosti kot moški ali ženska, kar vodi v slabšo komunikacijo med partnerjema. Pri tem je novo upanje za njun odnos v odprti komunikaciji, ki pomembno prispevka k doživljanju varnosti v partnerskem odnosu.

Avtor: Damijan Janžekovič

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani

Kontakt: info@damijanjanzekovic.si

Ključne besede: projekcijske tehnike, kartice Dixit, psihoterapija, otroci, mladostniki

Raziskava temelji na uporabi asociacijskih kartic Dixit kot projekcijskega orodja v psihoterapiji. Dixit kartice, znane tudi kot družabna igra, omogočajo projekcijsko tehniko, ki jo uporabljamo za raziskovanje globljih vsebin pri klientih. Namen raziskave je bil ugotoviti, ali lahko uporaba Dixit kartic privede do globljih odgovorov v primerjavi s standardnim postavljanjem vprašanj. Raziskava je bila izvedena na dveh skupinah – skupini otrok (9–14 let) in skupini mladostnikov (20–22 let), skupaj osmih udeležencev (po dva fanta in dve dekleti v vsaki skupini).

Vprašanja so bila prilagojena starostni stopnji, pri čemer sta dva udeleženca iz vsake skupine odgovarjala ustno, dva pa s pomočjo kartic Dixit. Vse odgovore smo snemali, transkribirali in analizirali s pomočjo vsebinske analize.

Rezultati raziskave kažejo, da so bili odgovori, podani s pomočjo kartic Dixit, časovno daljši in bolj poglobljeni, saj so udeleženci uporabljali več pridevnikov, primerjav in refleksij. V primerjavi z ustnimi odgovori so tisti, ki so uporabljali kartice, hitreje prišli do jedra problema, medtem ko so ustni odgovori pogosto zahtevali več podvprašanj. Kartice so služile tudi kot sprožilec spominov in to je privedlo do konkretnjših odgovorov.

Poglavitna omejitev raziskave je majhen vzorec, kar bi lahko omejilo splošnost ugotovitev. Starostne razlike med otroki in mladostniki ter razlike med spoloma bi lahko vplivale na rezultate, saj so dekleta kazala večjo poglobljenost. Prav tako bi uporaba bolj prilagojenih kartic pri mlajših otrocih lahko prinesla drugačne rezultate. Uporaba kartic Dixit kot projekcijske tehnike lahko omogoča globlje vpoglede v misli in čustva klientov ter olajša terapevtski proces. Kljub omejitvam raziskave, kakršne so majhen vzorec in starostne razlike med udeleženci, raziskava nakazuje, da lahko ta tehnika izboljša učinkovitost samega terapevtskega procesa in deluje na različnih področjih, tudi pri soočanju z različnimi oblikami zlorabe in nasilja. Treba bi bilo izvesti nadaljnje raziskave z večjim vzorcem za potrditev navedenih ugotovitev.

VPLIV NAMIZNIH IGER VLOG NA RAZVOJ ČUSTVENIH KOMPETENC IN OBVLADOVANJE JEZE

Avtor: Denis Ališić, Erika Škerlj, Tereza Brlek Čufer, Urška Kraner,
Vrsta prispevka: strokovni
Ustanova: Inštitut Vita Bona
Kontakt: denis.alisic94@gmail.com

Ključne besede: igre vlog, namizne igre, obvladovanje čustev, jeza

V strokovnem prispevku avtorji raziskujejo, kako namizne igre vlog, kot je Dungeons&Dragons (D&D), vplivajo na uspešnejši razvoj čustvenih kompetenc in obvladovanje jeze. Ugotavljajo, da igre vlog vključujejo ustvarjanje zgodb z interakcijami izmišljenih likov, kar igralcem omogoča preizkušanje različnih čustvenih odzivov in socialnih situacij. Koncept igranja vlog se povezuje s terapevtskimi postopki, kakršna je na primer psihodrama, ki pomaga posameznikom raziskovati notranje konflikte s simulacijo resničnih situacij. Tako se udeleženci lahko srečajo s situacijami v bolj varnem okolju.

Namizne igre vlog lahko delujejo terapevtsko, saj igralcem omogočajo izražanje in obvladovanje čustev v varnem okolju. Raziskave kažejo, da igre, kakršna je D&D, krepijo socialne veščine, empatijo in medsebojno podporo ter so zato primerne za različne starostne skupine in terapevtske namene. Prosocialna teorija poudarja, da igre vlog spodbujajo socialno učinkovitost, zmanjšujejo socialno anksioznost ter stimulirajo pozitivno vedenje.

V raziskavi študije primera smo izpeljali krajši skupinski terapevtski cikel in preverili, kako je s pomočjo intervjujev in vprašalnikov vplival na udeležence. Udeleženci so si pred začetkom zastavili določene individualne cilje in se skušali v skupini čim bolj aktivno spoprijeti s svojimi težavami ter se približati zastavljenim smernicam. Med samim igranjem smo s premišljenim načrtom povzročili situacije, ki so bile za udeležence izziv in so se nanje morali odzvati na nov način, tak, kakršnega doslej še niso uspeli usvojiti v resničnem življenju. Stalno menjavanje med sproščujočimi in stresnimi situacijami je omogočilo, da udeleženci med igranjem niso postali izčrpani, saj so posamezna srečanja trajala tudi po tri ure. Na koncu vsakega srečanja smo izvedli še evalvacijo in meditacijo.

ABSTINENČNA KRIZA PRI ŠPORTNIKIH PO KONCU KARIERE Z VIDIKA RELACIJSKE DRUŽINSKE TERAPIJE

Avtor: dr. Gregor Greif

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Center za zakonsko in družinsko terapijo Upanje

Kontakt: gregor.greif@upanje.net

Ključne besede: zaključek športne kariere, športna tranzicija, abstinenčna kriza, relacijska družinska terapija

Konec športne kariere velja v življenju športnikov za posebno tranzicijo, za katero je značilno tveganje za različne težave in abstinenčne krize. Precej raziskav poroča o tem, da so nekateri športniki po koncu kariere doživeli tranzicijske težave in negativna čustva. V raziskavi so bile uporabljene kvantitativne in kvalitativne metode, pri katerih se prispevek v prvem delu osredotoča na povezanost med čustvenim procesiranjem in doživljanjem abstinenčnih simptomov depresije, tesnobe in stresa v povezavi s preteklo športno identiteto ter odvisnostjo od vadbe, v drugem delu pa na globlje čustveno razumevanje abstinenčnih kriz in težav športnikov po koncu kariere. Rezultati prvega dela raziskave so potrdili pomembno povezanost športne identitete s stopnjo odvisnosti od vadbe, čustvenega procesiranja in abstinenčnih simptomov ter v nadaljevanju negativno povezanost med stopnjo čustvenega procesiranja in stopnjo abstinenčnih simptomov. Na podlagi terapevtskega procesa se je v drugem delu raziskave pokazalo, da je doživljanje abstinenčne krize pri športnikih po koncu kariere mogoče razvrstiti v pet glavnih kategorij: 1) telesne reakcije, 2) čustveno doživljanje, 3) športna kariera, 4) odnosi in 5) poklicno-ekonomski status. Rezultati raziskave prispevajo k boljšemu razumevanju abstinenčnih kriz in težav športnikov po koncu kariere z možnostjo relacijske družinske terapije kot oblike podpore športnikom po koncu kariere. Raziskavo je treba razumeti z upoštevanjem omejitev, predvsem v zvezi s sestavo vzorca v prvem delu raziskave in manjšim vzorcem v drugem delu raziskave, prav tako je pri razumevanju doživljanja težav po koncu kariere treba upoštevati individualno komponento in posameznikovo specifičnost.

TERAPEVTSKI KOMPLIMENTI KOT POGLABLJANJE DELOVNE ALIANSE IN VODILO DO SPREMEMB PRI TRAVMATIČNIH IZKUŠNJAH

Avtor: Hana Gorše

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Center za psihosocialno pomoč in psihoterapijo Nam Kirin

Kontakt: hana.gorse@gmail.com

Ključne besede: terapevtski kompliment, viri moči, travma, delovna aliansa, relacijska družinska terapija

V psihoterapiji je odnos med klientom in terapevtom izrednega pomena in je, kot kažejo številne raziskave, tudi najpomembnejši dejavnik za učinkovit proces. V psihoterapijo večinoma vstopajo posamezniki, pari ali družine, ki so se znašli v stiski, ne znajo naprej ali bi želeli bolje spoznati drug drugega. Psihoterapevt s sočutjem raziskuje temeljne afekte, obrambne mehanizme in boleče (zgodnje) izkušnje ter klientu daje prostor in odzive, ki omogočajo spremembo.

Pogosto se psihoterapevtske intervencije osredotočajo na iskanje problema, disfunkcij in raziskovanje psihopatoloških diagnoz, kar je pomembno, a prav tako lahko vzbuja občutke nemoči in obupa ter vodi do stagnacije. Osredotočanje na klientove zmožnosti/moči z dajanjem komplimentov pa je izredno pomembna in pogosto spregledana intervencija, ki omogoča in daje klientu uvid, da ni nemočen, ter spodbuja avtonomnost in zaupanje, da klient najde rešitve za svoje stiske.

Komplimenti, poudarjanje preteklih uspehov in dejavnikov odpornosti kot terapevtske intervencije lahko prispevajo k občutku upanja in splošnemu dobremu počutju. V začetku procesa omogočajo oblikovanje okolja za uspešen terapevtski proces, saj gradijo delovno alianso in pripravijo prostor za sodelovanje med terapevtom in klientom. Predvsem pri klientih s travmatično izkušnjo lahko pripomorejo k spreminjanju perspektive travme in prepoznavanju lastnih kompetenc.

Nekatere raziskave kažejo, da metode, ki temeljijo na moči (strength-based methods), med katere spadajo tudi terapevtski komplimenti, niso zgolj stranski produkt procesa, temveč lahko edinstveno prispevajo k izidu terapije (Flückiger et al., 2023). Prav tako se je izkazalo, da je pozitivna empatija, ki vključuje komplimente oz. poudarjanje virov moči, povezana z večjo klientovo rastjo (Conoley et al., 2015). Pozitivne povratne informacije, s katerimi terapevt daje klientu komplimente in ga spodbuja, pa naj bi bile povezane tudi z boljšo delovno alianso (Weiste, 2017).

V strokovnem prispevku avtorica s primerom iz prakse relacijsko-družinske terapije prikaže, kako lahko terapevtski komplimenti in poudarjanje virov moči kot intervencije vodijo do močne delovne alianse ter kliente s travmatično izkušnjo opolnomočijo, da uporabijo lastne vire na poti do sprememb na način, ki vodi v avtonomijo in ne v soodvisnost. Ob vsem tem avtorica osvetli tudi nekatere terapevtske izzive, ki se lahko pojavijo v psihoterapevtskem procesu.

UPORABA PODOB V TERAPEVTSKI PRAKSI

Avtor: Janez Logar in Tjaša Šuštar

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Zakonski in družinski center Toplina

Kontakt: janez.logar4@siol.net

Ključne besede: podobe, čustveno procesiranje, delo s telesom, terapevtska sprememba, kreativnost

Avtor in avtorica v prispevku predstavita uporabo podob v svoji psihoterapevtski praksi. Gre za terapevtski element, ki je že več kot stoletje v rabi pri različnih psihoterapevtskih tehnikah, takih, ki presegajo zgolj en sam določen terapevtski model. Avtorja predstavita tehnike, s katerimi s podobami na kreativen način prihaja do terapevtskih sprememb. Pomembno je poudariti, da pri podobah ne gre le za mentalno sliko v klientovi glavi, temveč za podobe, ki hkrati vključujejo doživeto telesno izkušnjo (telesne senzacije). To pa šele omogoča čustveno procesiranje in razreševanje zapletov.

Izhajajoč iz RDT, terapevta uporabljata podobe predvsem tedaj, kadar delujeta na intrapsihičnem nivoju. Podobe uporabljata na dva načina: s kontroliranim spodbujanjem le-teh, npr. vizualizacije, uporabo podob namesto kreativnih medijev, predvsem pa s spremljanjem spontanega pojava podob pri klientu. V svojem prispevku na različnih primerih iz klinične prakse ponazorita omenjene načine dela.

V prispevku avtorja poudarita, da je treba za delo s podobami ustvariti določene okoliščine: dobro terapevtsko alianso, ki omogoči, da je klient pripravljen na »skok zaupanja«, in igrivo raziskovanje, prilagoditev tona glasu, s katerim terapevt vodi klienta v notranji svet, počasnejši ritem govora, upočasnjeno dihanje, predvsem izdih, toleriranje in dopuščanje tišine med terapevtom in klientom ter zaupanje v proces.

Verjetno pa je še največje zagotovilo, da bo klient doživel sebe tudi s slikami in podobami, globok stik terapevta samega s seboj, kajti na ta način bo imel klient v njunem odnosu več prostora zase.

Terapevta v svoji praksi opazata, da predstavljene intervencije pripomorejo h klientovemu širjenju okna čustvene tolerance, uspešnemu čustvenemu procesiranju in posledično k predelavi čustvenih zapletov. Prav tako sta opazila, da pripomorejo k boljšemu stiku s telesom in zmožnosti ustvarjanja bolj funkcionalnih intimnih odnosov. Zgoraj navedeno ob varnem terapevtskem odnosu pa vodi do večje varnosti v klientovem stilu navezanosti, kar pomeni, da lahko klientovi otroci razvijejo ob svojem staršu varno navezanost, kar je osnova za oblikovanje ljubečih odnosov in družbe, ki temelji na miru in nenasilju.

MEDVRSTNIŠKO SPOLNO NASILJE - PSIHOTERAPEVTSKA PODPORA OTROKOM IN MLADOSTNIKOM PRI PROCESIRANJU TRAVMATIČNIH DOGODKOV

Avtor: mag. Janja Grilc,

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Terapevtski center Iskreni, Ljubljana Brezovica

Kontakt: janja.grilc@gmail.com

Ključne besede: medvrstniško spolno nasilje, grooming, seksting, psihoterapija otroka in mladostnika, brainspotting

Medvrstniško spolno nasilje (MSN) je treba obravnavati kot posebno vrsto spolnega nasilja, saj je vsak šesti storilec spolnega nasilja mlajši od 18 let. Žrtve MSN kažejo resne in destruktivne posledice na mnogih področjih, psihološkem (občutki krivde, sramu, tesnobe in strahu, depresija, posttravmatska stresna motnja, disociacija, znižanje samozavesti), fizičnem (izguba apetita, nespečnost, glavobol), socialnem (izogibajoče se vedenje, nezaupanje), spolnem (nezaščiteni spolni odnosi, spolna disfunkcija), kognitivno-vedenjskem (samomorilne misli, samopoškodbeno vedenje, zgodnji začetki uporabe substanc, impulzivnost, neprilagojeno obvladovanje), izobraževalnem (slabši uspeh, izostajanje iz šole) in družinskem (pomanjkanje ljubezni in podpore). Učinkovito preprečevanje MSN vključuje prepoznavanje različnih oblik MSN (poudarimo zlasti proces groominga, seksting, pornografijo), delo z družino kot tudi prepoznavanje vpliva sovrstniških skupin. Ko se MSN pojavi, pa so ključni učinkoviti protokoli, ki omogočajo hitro ukrepanje in obravnavo, strokovna šolska ter pravna podpora za žrtve, storilce in njihove bližnje, kot tudi psihoterapevtska podpora pri procesiranju travmatičnih dogodkov. Na petih primerih otrok in mladostnikov z izkušnjo MSN, ki so bili vključeni v terapevtsko obravnavo, prikažemo obsežnost posledic MSN ter varen in zaupljiv terapevtski odnos kot temelj, na katerem je možna vzajemna čustvena regulacija in večplastna predelava travme. Poudarek je na individualiziranem in multimodalnem postopku (relacijski družinski model, na travmo usmerjena kognitivno-vedenjska terapija /angl. TF-CBT/, igralna terapija, tehnika brainspotting) v psihoterapiji.

Ugotovitve kažejo, da je vseh pet otrok s psihoterapijo pridobilo samozavest, ubesedili in procesirali so izkušnje MSN in afekte, povezane z njimi. Zmanjšali so se občutki krive in sramu, izboljšalo se je spanje in povečal apetit. Simptomi PTSM so se zmanjšali, še vedno pa obstajajo. Pri vseh je bilo zaznati večjo previdnost pri zaupanju drugim osebam, izogibanje določenim krajem, osebam in spletnim aplikacijam, ostali so občasni občutki tesnobe in strahu ter pomanjkanje motivacije za šolske in obšolske dejavnosti. V enem primeru se samopoškodbeno vedenje še občasno pojavlja, prav tako impulzivnost, v dveh primerih obstajajo slabi družinski odnosi. V štirih primerih so MSN prijavili na policijo in obvestili šolsko strokovno službo. Starši so bili pripravljeni sodelovati v terapevtskem procesu.

DOLGOTRAJNE POSLEDICE NASILJA NAD MATERAMI PRI REGULACIJI AFEKTA IN VZGOJI OTROK

Avtor: mag. Jožica Pongrac

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Zveza Anita Ogulin & ZPM

Kontakt: jozica.pongrac@gmail.com

Ključne besede: nasilje nad ženskami v družini, posledice pri otrocih, regulacija afekta, medgeneracijski prenos nasilja, medgeneracijski prenos travme

Nasilje nad materami v družini je vedno aktualni družbeni problem, o katerem je treba nenehno govoriti, ga raziskovati in preprečevati. Sodobne raziskave kažejo, da so v 95 odstotkih povzročitelji fizičnega nasilja moški. Trend kaže, da se fizično nasilje najpogosteje pojavlja v ožjem družinskem krogu. Nasilje ostane najdlje skrito v partnerskih odnosih, saj se žrtev zaradi partnerske vezi s povzročiteljem težko razide. Raziskovalci ugotavljajo, da je žrtev sedemnajstkrat pretepena, preden prvič prijavi nasilje. Eden od razlogov za tovrstno vedenje je ta, da povzročitelj nasilje stopnjuje in tako z afektom strahu prepreči žrtvin odhod. V ciklu nasilja povzročitelj žrtev osami in jo čustveno izloči iz družbenih sfer, s čimer postaneta globoko patološko povezana in soodvisna. Iz te partnerske dinamike se lahko razvije zasvojenost s soodvisnim vzdušjem, ki ob morebitnem razhodu žrtvi pusti občutek praznine in krivde.

Posledično se žrtev ponovno vrne k nasilnežu in začarani krog nasilja se ponovi. Tako žrtev, ki je morebiti mati, ne zmore funkcionalno regulirati otrokovih afektov, saj jo čustvene vsebine otrok vedno znova preplavijo in povzročijo dodatno starševsko nemoč ter stisko. V primeru, da matere odidejo iz takih nasilnih odnosov in čustveno ne predelajo svojih afektivnih psihičnih konstruktov, lahko nastane vrzel pri regulaciji afekta in vzgojni nemoči v odnosu do svojih otrok, saj jim ti te njihove nepredelane afektivne konstrukte nenehno prebujajo.

Namen prispevka je predstaviti posledice nasilnega odnosa in čustveno dinamiko mater pri vzgoji otrok. S praktičnim primerom bomo predstavili čustveno dinamiko matere pri regulaciji afekta ob otrokovi čustveni stiski. V prispevku bomo predstavili terapevtske intervencije po RDT pri delu z materami po razvezi in regulacije afekta pri otrocih.

Cilj prispevka je predstaviti delovanje terapevta RDT pri opolnomočenju mater, ki so bile v nasilnem partnerskem odnosu. Prikazali bomo terapevtski proces, v katerem matere opremimo z veščinami za funkcionalno vzgojo in ustrezno regulacijo otrokovega afekta.

NENASILNA REGULACIJA AFEKTA RDT TERAPEVTA PRI OTROCIH IN MLADOSTNIKI NA LETOVANJIH

Avtor: mag. Jožica Pongrac, dr. Andrej Omulec

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Zveza Anita Ogulin & ZPM, Fakulteta za uporabne družbene študije

Kontakt: omulec.andrej1@gmail.com

Ključne besede: mladostnik, terapevt, letovanja, nasilje, regulacija afekta

Trend v sodobnem času kaže, da se varna navezanost v družbenih okoljih iz generacije v generacijo znižuje. To povečuje možnost, da posameznik razvije eno izmed patoloških vedenj. Če je posameznik kot otrok zavržen, se regulativni sistemi ne uresničijo, to pa je eden izmed glavnih razlogov za različno deviantno vedenje v odrasčanju, prav tako pa tudi v odrasli dobi. Ker je razvoj možganov pri fantih počasnejši od razvoja možganov pri deklicah, je posledično daljša tudi doba dozorevanja desne hemisfere. Če fantje v primarnih okoljih nimajo ustrezne zunanje regulacije notranjih doživljanj svojih težkih afektov, le-te s svojim vedenjem projicirajo v primarno in sekundarno okolje. Drugače pa bodo dekleta neregulirane afekte umirjala z destruktivnimi vedenji, samopoškodovanji, depresijami in kasneje v odrasli dobi z nesprejemanjem sebe ali celo s spreminjanjem telesa. Zavržen in spregledan otrok izgubi sposobnost za empatijo in bo lahko destruktiven do okolice.

Namen prispevka je osvetliti problematiko naraščajočega nasilja otrok in mladostnikov iz primarnih nasilnih okolij, ki se odraža v družbenem okolju. S praktičnim primerom bomo predstavili način delovanja in vedenja mladostnika, ki je nameščen v vzgojnem zavodu in je udeleženec letovanja socialno ogroženih otrok. Predstavili bomo intervencije regulacije afekta pri njegovih nenadzorovanih afektivnih odzivih. Pri tem bo poudarek pri usvajanju mladostnikovega novega načina spoprijemanja z njegovimi notranjimi nereguliranimi afekti in vsebinami.

Cilj prispevka je podrobno predstaviti delo zakonskega in družinskega terapevta na letovanjih otrok iz socialno ogroženih družin oziroma vzgojnih zavodov in kako znotraj tega delovanja spodbujati psihosocialni razvoj posameznika ter ga opremiti z bolj funkcionalnimi načini reguliranja njegovih odzivov na preštevilne odzive, ki se nenehno sprožajo v njem.

Avtor: Katja Maksić

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Pot poguma

Kontakt: info@pot-poguma.si

Ključne besede: fizično nasilje, panični napadi, mlada odraslost, posledice nasilja, relacijska družinska terapija

Doživljanje nasilja v otroštvu pušča močne in dolgoročne posledice, ki se kažejo tudi v odrasli dobi. Fizično nasilje se ne odraža samo fizično na telesu, ampak so posledice očitne tudi na psihičnem in čustvenem področju. Žrtve nasilja imajo slabo samopodobo, nizko samospoštovanje, občutke manjvrednosti in intenzivne občutke strahu, občutijo nemoč, sram, krivdo, so anksiozne in depresivne, pogosteje se spoprijemajo z motnjami spanja in težavami v odnosih, prav tako tudi pogosteje vstopajo v odnose, v katerih ponovno doživijo eno izmed oblik nasilja. Raziskave kažejo, da se pri ljudeh, ki so doživeli nasilje v otroštvu, lahko razvijejo tudi simptomi paničnih napadov v odrasli dobi. O paničnem napadu govorimo, kadar se telo preveč intenzivno odzove na zunanje ali notranje sprožilce, včasih pa je sprožilec težko določiti. Ljudje, ki se soočajo s paničnimi napadi, doživljajo intenziven strah, anksioznost, izgubo kontrole, nemir, nemoč in ujetost. Pogosto je tudi doživljanje strahu pred ponovnim paničnim napadom, to pa po navadi vodi v izogibanje določenim situacijam, kar posameznikom še dodatno oteži dnevno funkcioniranje, vse to z namenom, da bi se zavarovali pred intenzivni občutki, ki preplavijo telo v primeru ponovnega paničnega napada.

Avtorica bo v strokovnem prispevku prikazala primer psihoterapije s klientko, ki se je v proces vključila zaradi paničnih napadov. Po nekaj srečanjih sta se z klientko prebili tudi do izkušnje hudega fizičnega nasilja v otroštvu. Namen prispevka je udeležencem s študijo primera prikazati, kako močne posledice pušča izkušnja fizičnega nasilja, s kakšnimi težavami se srečujejo klienti v vsakdanjem življenju z izkušnjo nasilja v otroštvu, in različne poti zdravljenja ran z relacijsko družinsko terapijo.

KLIENTOVO DOŽIVLJANJE SPREMEMBE V SKUPINSKI OBRAVNAVI SPOLNEGA NASILJA V OTROŠTVU PO METODI RDT

Avtor: dr. Kristina Greif
Vrsta prispevka: znanstveni
Ustanova: Center Upanje
Kontakt: greifkristina@gmail.com

Ključne besede: spolna zloraba, relacijska družinska terapija, skupinska obravnava, nasilje, travma

Spolno nasilje je resen družbeni problem, saj naj bi bilo približno 20 odstotkov žensk v otroštvu spolno zlorabljenih, moških, ki so bili spolno zlorabljeni v otroštvu, pa naj bi bilo nekaj manj kot 10 odstotkov. Nekateri strokovnjaki pravijo, naj bi bil to le vrh ledene gore, saj mnogo posameznikov o tem sploh ne spregovori. Spolna zloraba v otroštvu velja za resen dejavnik tveganja za razvoj psihičnih in drugih osebnih ter odnosnih težav v otroštvu oziroma adolescenci, pa tudi v odrasli dobi. Precej dosedanjih raziskav kaže, da imajo posamezniki, ki so bili žrtve spolnega nasilja v otroštvu, več težav v življenju kot tisti, ki niso bili žrtve spolnega nasilja.

V prispevku avtorica prikaže raziskavo o težavah in doživljanju žrtev spolnih zlorab v otroštvu v splošni populaciji in z vidika relacijske družinske terapije. S tem namenom poskuša odgovoriti na tri raziskovalna vprašanja s pomočjo kvantitativne in kvalitativne raziskovalne metode.

V prvem delu raziskave na vzorcu 707 odraslih posameznikov ugotavlja razlike v težavah med posamezniki, ki so bili spolno zlorabljeni v otroštvu, in posamezniki, ki niso bili nikoli zlorabljeni, in sicer na področjih individualnih problemov in moči, regulacije agresije, zmožnosti samokontrole in zmožnosti čustvenega procesiranja, pri čemer se je izkazalo, da imajo spolno zlorabljeni statistično pomembno višjo izraženost agresije, na preostalih spremenljivkah pa so se statistične pomembne razlike pokazale le deloma. V drugem delu raziskave je avtorica na vzorcu desetih žrtev spolne zlorabe preverjala prispevek relacijske družinske terapije k zmanjševanju osebnih problemov in agresije ter izboljšanju samokontrole in čustvenega procesiranja, poleg tega pa je bilo z uporabo fenomenološke metode mogoče spoznavati, kako žrtve spolne zlorabe doživljajo spremembe in proces skupinske terapevtske obravnave ter terapevtovo delovanje, pri čemer se je kot rezultat oblikovala shema s kategorijami: spremembe pri klientu, spremembe v odnosu z drugimi, okolščine med terapijo in terapevtove lastnosti.

Raziskava je pomemben prispevek k boljšemu razumevanju žrtev spolnih zlorab in razvoju relacijske družinske terapije, še posebej s kvalitativno analizo aplikativnega primera skupinske obravnave žrtev spolnih zlorab. Ugotovitve raziskave so lahko v pomoč različnim strokovnim delavcem, ki se srečujejo z žrtvami spolnih zlorab in njihovimi posledicami.

PSIHOTERAPEVTSKA OBRAVNAVA OSEB S TEŽAVAMI V DUŠEVNEM ZDRAVJU Z IZKUŠNJO NASILJA V PARTNERSKEM ODNOSU

Avtor: Kristina Šumak

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Družinski center mir, Maribor

Kontakt: kristina@dc-mir.si

Ključne besede: težave v duševnem zdravju, narcistična zloraba, bipolarna motnja, psihoterapija, celostna obravnava.

Nasilje v partnerskih odnosih, še zlasti narcistična zloraba, ima globok in pogosto dolgotrajen vpliv na duševno zdravje žrtev. Narcistična zloraba vključuje tako subtilne kot tudi odkrite oblike čustvene manipulacije, nadzora in izkoriščanja, vse to pa močno vpliva na občutek lastne vrednosti žrtve ter njeno sposobnost sprejemanja odločitev. Žrtve pogosto zapadejo v začaran krog nemoči, nizke samopodobe in izolacije, kar lahko vodi v resne duševne stiske. Prepoznavanje teh škodljivih dinamik zlorabe in iskanje ustrezne pomoči sta ključni pri preprečevanju razvoja duševnih motenj. Psihoterapija ima izjemno pomembno vlogo, saj pomaga žrtvam razumeti in razkrojiti vzorce zlorabe ter ponovno omogočiti občutek lastne vrednosti in čustvene stabilnosti.

V terapevtskem kontekstu je ključnega pomena celostna obravnava, pri kateri ne gre samo za simptomi duševne motnje, temveč tudi vzorci, ki so posledica zlorabe. Psihoterapija jim omogoča, da v varnem terapevtskem prostoru prepoznajo in razkrojijo dinamiko zlorabe ter ponovno zgradijo svojo samozavest in osebne meje.

V prispevku je predstavljen primer dobre prakse terapevtske obravnave osebe, ki je doživljala narcistično zlorabo v partnerskem odnosu, zloraba se je kasneje razvila bipolarno motnjo. Po večmesečni kombinaciji psihoterapije in psihiatričnega zdravljenja je klientka dosegla pomemben napredek. Pridobila je samozavest, okrepila si je samospoštovanje ter se naučila postavljati jasne meje v odnosih. Sposobna je učinkovito urejati stike bivšega partnerja z otroki, ne da bi se pustila ponovno čustveno zlorabljati. S tem je prevzela nadzor nad svojim življenjem in čustvenim stanjem. Vse to je pozitivno vplivalo tako na njeno duševno zdravje kot tudi na kakovost življenja celotne družine.

Prispevek bo udeležencem osvetlil pomembnost sočasne psihoterapevtske in psihiatrične obravnave pri obravnavi žrtve narcistične zlorabe ter vlogo terapije pri dolgoročnem okrevanju in uresničevanju življenjskega ravnotežja.

IZZIVI IN PRIMERI DOBRE PRAKSE TERAPEVTSKEGA DELA PRI KLIENTIH, KI SO NAPOTENI IZ SODIŠČA IN DRUGIH INSTITUCIJ

Avtor: Kristina Šumak in Monika Vuk

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Družinski center mir, Maribor

Kontakt: kristina@dc-mir.si

Ključne besede: nezaupanje v terapevtski proces, odpor v terapiji, terapevtski odnos, čustvena regulacija

Terapevti se vse pogostejše srečujemo s klienti, ki so v terapijo napoteni na podlagi sodne odredbe ali po napotitvi iz drugih institucij, kot so centri za socialno delo, osebni zdravniki, psihiatri, izvajalci socialnovarstvenih programov idr.

Terapevtsko delo s temi klienti prinaša specifične izzive tako za kliente kot tudi za terapevte. Klienti pogosto doživljajo odpor do terapevtskega procesa, saj odločitev za terapijo ni rezultat njihove lastne želje po spremembi, ampak gre za zunanjo motivacijo, ki pa jo pogosto doživljajo kot prisilo. Klienti, napoteni v terapijo zaradi sodne odredbe, pogosto občutijo jezo, odpor ali nezaupanje. Ključni izziv terapevta je uresničitev zaupanja in motivacije za sodelovanje v procesu. Takšni terapevtski procesi so pogosto zapleteni zaradi negativnih čustev, ki so povezana z obveznostjo obiskovanja terapije. Klienti se pogosto počutijo, da so v terapijo prisiljeni in zato terapevta dojemajo kot nekoga, ki deluje v interesu sodišča oz. institucije. Občutijo lahko tudi strah, da bo terapevtovo mnenje vplivalo na izid sodnega postopka. Poleg tega imajo klienti pogosto občutek, da se od njih pričakuje sprememba vedenja, ki pa se jim samim sploh ne zdi problematično. Vse to pa lahko dodatno poveča odpor do terapije.

Avtorici bosta na podlagi primerov iz klinične prakse predstavili izzive in dileme, s katerimi se lahko srečujejo terapevti in klienti, ko gre za vključitev v terapijo na podlagi napotitve sodišča ali drugih institucij. Predstavili bosta tudi primere dobre prakse, s katero so napoteni klienti kljub začetnemu odporu dosegli pomembne spremembe. Z uspešnim uresničevanjem zaupanja, upoštevanjem klientove dinamike in uporabo terapevtskih tehnik, prilagojenih posamezniku, lahko napoteni klienti uresničijo spremembe v svojem vedenju, odnosih in čustveni stabilnosti.

NASILJE V ŠOLI KOT ODRAZ DRUŽBE

Avtor: mag. Maja Horvat Lampe

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: OŠ Oskarja Kovačiča Ljubljana

Kontakt: maja_lampe2000@yahoo.com

Ključne besede: nasilje v šoli, način vzgoje, travma, prihodnost poklicev v šolstvu, študija primera

V prispevku avtorica na podlagi več kot 20-letnih izkušenj v VIZ prikaže stanje glede nasilja v šolah v preteklosti in sedaj, kakšne so različne oblike nasilja, ki so prevladovali v preteklosti, in kakšne so sedaj.

V zadnjih letih prevladuje in se stopnjuje spletno nasilje, več je psihičnih težav, vendar hkrati narašča tudi nevarnost oboroženih napadov in ubojev v šolah. Na internetu dobivajo napadalci podpornike tudi med učenci v slovenskih šolah. V prispevku bodo prikazani tudi razlogi za take trende, vzgoja v družini, vpliv travmatičnega okolja, nasilje na elektronskih napravah ter okoliščine v družbi, ki so povezane z nasilnim vedenjem otrok in mladostnikov, kako se šole spoprijemajo s tem in kakšne so posledice. Šolski poklici v družbi izgubljajo ugled, vedno manj ljudi se odloča za poklic v šolstvu, veliko učiteljev ter strokovnih delavcev pa tudi odhaja v zasebni sektor, nasprotno pa se zgodi le redko. Vprašanje je, kako bo s šolstvom v prihodnje, če se nekaj ne bo spremenilo. Predstavljeni bodo osnovni tipi vzgoje (avtoritarna, avtoritativna, permisivna, zanemarjajoča), spregovorili bomo tudi o sočutni ter dvotirni vzgoji ter njunem vplivu na nasilje učencev.

Največ nasilja povzročajo učenci iz avtoritarne, permisivne in zanemarjajoče vzgoje, sploh pa tedaj, kadar je v ozadju še travma. Pomembni faktorji so še: družinska dinamika, travme v družini, transgeneracijski prenos nasilja v družinah, alkoholizem in zloraba drog. Prikazana bo tudi študija primera nasilja v šoli, družinsko ozadje in postopki ukrepanja, kakšne so težave pri ukrepanju proti nasilju ter kako so starši sprejeli hospitalizacijo in ukrepanje. Travmatični dogodek v družini je učenca zelo zaznamoval.

DOŽIVLJANJE NASILJA V MEDIJIH PRI OSEBAH Z VEČJO OBČUTLJIVOSTJO NA DRAŽLJAJE

Avtor: Maruška Merisa Krajnc

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Inštitut Senzitiva

Kontakt: maruskakrajnc@gmail.com

Ključne besede: visoko občutljiva oseba, nasilje, nasilje v medijih, visoka občutljivost

Približno ena od štirih oseb ima prirojeno temperamentno lastnost visoke občutljivosti, ki pomeni večjo dovzetnost tako za pozitivne kot negativne dražljaje in izkušnje. Glavne značilnosti visoke občutljivosti so: (1) večja globina predelovanja dražljajev, ki jih posameznik zazna tako v svojem zunanjem kot lastnem notranjem okolju, (2) močnejše zaznavanje in zavedanje neznatnih okoljskih dražljajev, (3) večja čustvena odzivnost in empatija ter (4) preprostejše doseganje čezmerne stimulacije živčnega sistema. Zaradi večje občutljivosti se ti posamezniki močneje zavedajo tako priložnosti kot nevarnosti v okolju, kamor spada tudi zaznavanje različnih vidikov nasilja v medijih, globlje predelovanje zaznanih dražljajev in močnejše čustvene reakcije na nasilje, vse to pa lahko vodi k hitrejši preobremenitvi živčnega sistema.

Cilj znanstvenega prispevka je bil raziskati, kako osebe z večjo občutljivostjo doživljajo nasilje, ki ga zaznajo v medijih. S pomočjo fenomenološke metode je avtorica izvedla in analiziralo 8 pol strukturiranih intervjujev. Na podlagi rezultatov je podala 10 glavnih tem, ki so se značilno pojavljale v opisu izkušenj udeležencev. Glavne teme opisujejo fizične, čustvene, vedenjske in kognitivne odzive na prikaze nasilja v medijih, vedenjske in kognitivne tehnike, ki jih udeleženci raziskave uporabljajo pri srečavanju z nasilnimi vsebinami, največje izzive visoko občutljivih oseb pri spremljanju nasilja v medijih in prednosti večje občutljivosti, ko gre za spoprijemanje z nasiljem.

V raziskavi so sodelovali visoko občutljivi posamezniki, to pa je ena od pglavitnih prednosti raziskave. Čeprav so teorije občutljivosti v zadnjih letih pozele kar nekaj javnega zanimanja, je raziskovalno področje občutljivosti še le na začetku v primerjavi z raziskovanjem drugih osebnostnih lastnosti. Obenem se večina raziskovalcev osredotoča predvsem na kvantitativno raziskovanje visoke občutljivosti, medtem ko je kvalitativnih raziskav s tega področja le malo. Kvalitativna narava našega raziskovanja ponuja poglobljen uvid v doživljanje nasilja v medijih pri visoko občutljivih osebah, s čimer daje več vpogleda strokovnjakom, ki svoje delo z ljudmi opravljajo bolj poglobljeno. Omejitev naše raziskave je v tem, da je v njej sodelovalo le 8 posameznikov, kar je majhen vzorec. V prihodnje bi lahko izbrani fenomen še podrobneje raziskali z večjo reprezentativnostjo vzorca, zanimivo pa bi bilo rezultate primerjati tudi z rezultati tistih, ki niso visoko občutljivi.

AFEKTIVNO-REFLEKTIVNI DIALOG KOT MOŽNOST POVEZOVANJA IN USTVARJANJA VARNOSTI

Avtor: Melisa Spruk

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Družinski in terapevtski center Pogled

Kontakt: meli.spruk@gmail.com

Ključne besede: obrambni mehanizmi, ugaševanje, povezanost, regulacija afekta, sočutje, integracija

V prispevku je predstavljen afektivno-reflektivni dialog kot način ustvarjanja čustvene varnosti v posameznih odnosih in družbi. Razumevanje, povezanost in empatija kot cilj takšnega dialoga so ključni elementi, kako se nasilna in represivna družba lahko spremeni v sprejemajočo povezano skupnost.

Afektivno-reflektivni dialog je komunikacijski postopek, ki poudarja čustveno zavedanje in refleksijo v pogovorih. Vključuje sodelovanje v dialogih, v katerih udeleženci ne izražajo le svojih misli, temveč tudi svoja čustva, kar omogoča globlje razumevanje čustvenih stanj in perspektiv drug drugega.

V terapiji je bistveni del prisotnost v trenutku, intersubjektivni izkušnji, ki se zgodi med otrokom, staršem in terapevtom. Članom družine omogoča, da pretekle dogodke integrirajo v pripoved posameznih družinskih članov. Družina poglobi bližino in ustvarja varno navezanost, ne da bi jo ogrozilo posameznikovo notranje subjektivno doživljanje. V terapiji se uresniči prostor sprejetosti in prepoznavnosti, soustvarja se pomen in se na novo organizirajo čustvene izkušnje. To omogoča, da se družinski člani iz začaranega kroga preprirov in kaznovanj ponovno povežejo.

Poudarek prispevka je na teoretičnem delu in bistvu dialoga ter prikazu, katere so tiste komponente, ki so vpete v to vrsto dialoga, in kako jih je mogoče uporabljati v praksi s klienti.

Z MEDVRSTNIŠKIM NASILJEM NE MOREMO OPRAVITI »NA SILO«

Avtor: univ. dipl. psih., Melita Zagorc Vegelj

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Osnovna šola Brežice; Melita in Andreja – pogovoriva se

Kontakt: melita.vegelj@gmail.com

Ključne besede: medvrstniško nasilje, osnovna šola, vključujoča klima, intervizija, reševanje konfliktov

V strokovnem prispevku bo predstavljen avtoričin pogled na preprečevanje in zmanjševanje medvrstniškega nasilja na osnovni šoli. Predvsem ob primerih medvrstniškega nasilja v zadnjih dveh letih se na nivoju države občasno pojavijo iniciative po posamičnih dejavnostih, kot sta npr. 2 šolski uri za pogovor o nenasilju po dogodku v Srbiji, s katerim naj bi preprečili medvrstniško nasilje. Avtorica prispevka kot ključno delovanje prepoznava razvijanje vključujoče klime na osnovni šoli. Do enakih ugotovitev je prišla tudi skupina slovenskih raziskovalk pod vodstvom dr. Katje Košir v raziskovalnem projektu Socialni kontekst kot dejavnik medvrstniškega nasilja: kako z oblikovanjem pozitivne vrstniške kulture prispevati k vključujoči šoli?. Rezultati raziskave kažejo, da je več nasilja v razredih, v katerih je manjša opora vrstnikov in manj pozitivnih odnosov z učitelji. Več nasilja je povezano z ugotovitvijo, da je pomemben cilj priljubljenost in da je le-to mogoče dosežati z agresivnim vedenjem. V takšnih razredih je tudi večja moralna nezavzetost in s tem več verjetnosti, da bodo učenci nasilje aktivno in pasivno spodbujali in ga ignorirali ter da se ne bodo postavili za tiste, ki nasilje doživljajo.

Avtorica bo v prispevku predstavila primer izvajanja delavnic za učence po celotni vertikali osnovne šole. Gre za delavnice preprečevanja in zmanjševanja medvrstniškega nasilja NEON, ki jih v Sloveniji razvija institut ISA. Na podlagi dolgoletnih izkušenj z izvajanjem ugotavlja, da so takšne delavnice za učence sicer koristne, nikakor pa ne zadoščajo. Učenci se znotraj delavnic naučijo prepoznavati nasilje in se nanj odzivati, težko pa novo znanje uporabljajo v realnih situacijah, ki ne podpirajo novih vedenj. Zato je treba v oddelčnih skupnostih in na šoli sistematično razvijati vključujočo in podporno razredno klimo. Pri tem ima ključno vlogo usposobljenost strokovnih delavcev in drugih zaposlenih na šoli. Ob poznavanju pojava so za učinkovito odzivanje na konflikte med učenci, ki jih sami ne zmorejo reševati, potrebni tudi znanje in veščine za reševanje konfliktov ter veščine za vodenje razreda in razrednih ur. Predvsem pa je treba ohranjati občutljivost in sočutje do učencev, ki se srečujejo z medvrstniškim nasiljem v vlogi izvajalca, žrtve ali opazovalca, ter prepoznavanje lastne vloge in odgovornosti pri vsem tem.

V ta namen avtorica na šoli izvaja intervizijske skupine in usposabljanje učiteljev za reševanje konfliktov. Predstavila bo delo v intervizijskih skupinah, ki jih izvaja po razvojno edukativnem modelu supervizije in 40-urni program usposabljanja za reševanje konfliktov s pomočjo mediacije. V obeh primerih gre za zaprte skupine udeležencev, v katerih je poudarek na ustvarjanju varne klime v skupini, kar omogoča, da se udeleženci učinkovito učijo z aktivnimi oblikami dela (po principu postopka RWCT – branje in pisanje za kritično mišljenje). Način dela lahko delno prenesejo tudi v lastno prakso dela z učenci. Strokovni delavci tako zmanjšujejo stres, krepijo lastne podpirne kolegialne odnose, razvijajo sočutje in posledično povečujejo senzibilnost za lastno doživljanje kakor tudi za doživljanje učencev in staršev.

Avtor: Sabina Kračun

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Zavod Balance, Celje

Kontakt: info@zavodbalance.si

Ključne besede: duševno zdravje, izgorelost, nasilje na delovnem mestu, relacijska družinske terapija, okrevanje

Izgorelost je dolgotrajen proces izčrpanosti, ki nastaja zaradi dolgotrajnega stresa in nerealnih pričakovanj, pogosto povezanih z delovnim mestom. Posledice se kažejo na psihičnem in fizičnem zdravju ter vplivajo na odnose doma in v službi. Vedno več teh pojavov v sodobni družbi, v kateri hitro življenje in visoke zahteve pogosto povzročajo izgorelost, pa prispeva k temu, da zaposleni ne prepoznajo simptomov pravočasno. Pomanjkanje ozaveščenosti ovira podporo tako posameznikov kot delodajalcev.

Raziskave o izgorelosti kažejo, da do nje pride zaradi kombinacije več dejavnikov, ki vplivajo na posameznika in njegovo delovno okolje. Najpogostejši razlogi so: preobremenjenost z delom (dolgotrajen delovni stres), nerealna pričakovanja tako zaposlenega, kot tudi delodajalca, slaba organizacijska podpora, pomanjkanje nadzora (vpliva) na delovne naloge, slabi medosebni odnosi v profesionalnem okolju, pomanjkanje usklajenosti med delom in domom, osebne lastnosti, posameznikovo psihofizično ter duševno zdravje in nezadostna ozaveščenost delodajalcev o pomembnosti duševnega zdravja zaposlenih. Tudi ta študija je potrdila podobne dejavnike, ki prispevajo k izgorelosti.

Avtorica bo v prispevku predstavila 10 primerov klientov z izkušnjo izgorelosti, s katerimi se je srečala pri svojem delu. Metoda bo študija primerov skupine posameznikov, ki so poiskali terapevtsko pomoč zaradi izkušnje izgorelosti. Cilj je bil raziskati in razumeti vzroke za vstop v psihoterapijo, razloge za bolniško odsotnost,

sprožilce za umik z dela, odziv delodajalcev na odsotnost ter proces okrevanja z intervencijami, ki podpirajo klientovo okrevanje med izgorelostjo in po njej.

Rezultati raziskav so pokazali, ključne terapevtske intervencije, ki so pozitivno vplivale na proces okrevanja. Med njimi so: spodbujanje odmika od dela (zmanjšanje delovne obremenitve kot osnovni pogoj za regeneracijo), urejanje osnovnih fizioloških procesov (poudarek na spanju, zdravi prehrani in gibanju), psihoedukacija o aktivnem počitku in skrbi zase, učenje veščin upravljanja s stresom (razumevanje lastnih odzivov, izbira vedenj, doživljanj in misli ter učenje tehnik sproščanja), učenje o postavljanju mej sebi in drugim ter upravljanje s konflikti, prevrednotenje odnosov (sprememba odnosa do sebe, drugih in dela), napotitev k strokovnjakom (kadar vztrajajo psihofizični simptomi, je priporočena napotitev k osebnemu zdravniku in psihiatru), vključitev terapije brainspotting in drugih kreativnih tehnik v terapevtski proces.

RAZLIKE V ČUSTVENIH KOMPETENCAH MED SKUPINAMA ŽENSK Z IZKUŠNJO NASILNEGA PARTNERSKEGA ODNOSA: PRIMERJAVA SKUPINE ŽENSK, KI JE TRENUTNO V ODNOSU Z NASILJEM, IN SKUPINO ŽENSK, KI SE JIM TRENUTNO TO NE DOGAJA

Avtor: dr. Sanja Kranjc

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Zavod AMASIA

Kontakt: sanja.kranjc@gmail.com

Ključne besede: nasilno partnersko razmerje, psihično nasilje, čustveno nasilje, čustvene kompetence, proces odhoda

Ženske z izkušnjo nasilnih partnerskih odnosov v njih vztrajajo iz različnih razlogov (npr. ekonomska odvisnost od partnerja, skupni otroci, strah pred posledicami ločitve, duševne težave). Odločitev za odhod in izpeljava celotnega procesa odhoda sta povezani z mnogimi notranjimi in zunanjimi zaviralnimi dejavniki. Glede na prepričanja, npr. o nasilju, ljubezni, odnosih, tipu navezanosti na partnerja, investiranjem v odnos ali strokovno podporo, se ženske odločajo, kako bodo manevrirale skozi proces odhoda. Z raziskavo smo želeli ugotoviti, v katerih čustvenih kompetencah, ki so del notranjih zaviralnih dejavnikov, se razlikujejo ženske, ki so trenutno v nasilnem partnerskem odnosu, v primerjavi z ženskami, ki so imele izkušnjo nasilnega partnerskega odnosa, a so proces odhoda že izvedle in so trenutno vsaj eno leto v odnosu brez nasilja. Raziskava je pokazala, da se ženske, ki so trenutno v nasilnem odnosu, in ženske, ki so imele izkušnjo nasilnega odnosa, a so trenutno v odnosu brez nasilja, statistično pomembno razlikujejo v petih čustvenih kompetencah: čustveno vključevanje in povezovanje z drugimi, dvosmerne in namerne čustvene interakcije, vzajemno socialno reševanje problemov, kreiranje zamisli in simbolov ter stabiliziranje ločenega občutja samih sebe. Izkazalo se je, da imajo ženske, ki so trenutno v odnosu brez nasilja, teh pet kompetenc bolje razvitih. Predvidevamo, da so ženske, ki trenutno v odnosu ne doživljajo nasilja, ravno zaradi teh petih, bolje razvitih čustvenih kompetenc uspele zapustiti nasilni odnos (kljub drugim omejitvam – npr. nižjim financam, nižji izobrazbi, številu otrok z nasilnim partnerjem itd.) in so nato ustvarile odnos brez nasilja. Omejitev raziskave je, da gre zgolj za predvidevanje glede na rezultate raziskave, zato bi bilo v prihodnje smiselno preveriti, v kolikšni meri bi lahko trening razvijanja oz. krepitev omenjenih čustvenih kompetenc prispeval k njihovem razvoju in kako bi to nadalje vplivalo na proces odhoda žensk iz nasilnih partnerskih razmerij.

ZAVEDANJE TELESA V PSIHOTERAPIJI IN SUPERVIZIJI PRI OBRAVNAVI NASILJA

Avtor: doc. dr. Sara Jerebic, spec. ZDT

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Družinski inštitut Bližina in Teološka fakulteta UL

Kontakt: sara.jerebic@blizina.si

Ključne besede: telo, nevrocepcija, interocepcija, psihoterapija, supervizija

Nasilje pogosto vodi v odklop od telesnih zaznav in disociacijo, v kateri posameznik izgubi stik z lastnimi občutki in čustvi. Žrtev nasilja izgubi zaupanje v lastno telo in ga doživlja kot vir bolečine in sramu. Terapevt, ki je pozoren na svoje telo in telesne odzive klienta, lahko ustvari občutek varnosti. S tem ko je terapevt sam telesno umirjen, lahko tudi klientu pomaga do boljše regulacije živčnega sistema in občutka varnosti v terapiji. Prav tako je supervizija, ki vključuje telesno zavedanje, pomembna za prepoznavanje paralelnega procesa, v katerem se dinamika nasilja lahko preslika med klienta in terapevta. Supervizor, ki je pozoren na svoje telesne odzive in odzive terapevta, lahko zazna subtilne znake ponavljanja dinamike nasilja in pomaga terapevtu prekiniti te vzorce. V prispevku bomo predstavili študijo primera, ki prikazuje, kako je zavedanje telesnih odzivov supervizorja, terapevta in klientke pomembno prispevalo k zdravljenju travme nasilja. Terapevti in supervizorji bodo pridobili praktično znanje o uporabi interocepcije in nevrocepcije v terapevtskem in supervizijskem procesu. Izkusili bodo kako skozi svoje telesne odzive ustvariti najprej varen prostor zase in za kliente, kar je še posebej pomembno pri delu z žrtvami nasilja.

VIRTUALNA RESNIČNOST KOT ORODJE ZA RAZVOJ EMPATIJE IN PREPREČEVANJA NASILJA PRI MLADOSTNIKIH

Avtor: doc. dr. Saša Poljak Lukek, asist. dr. Tanja Valenta, prof. dr. Barbara Simonič,
asist. dr. Urška Mali Kovačič

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Teološka fakulteta UL

Kontakt: sasa.poljaklukek@teof.uni-lj.si, tanja.valenta@teof.uni-lj.si,
barbara.simonice@teof.uni-lj.si, urska.mali-kovacic@famnit.upr.si

Prispevek je nastal v okviru projekta VR4Empathy – Uporaba virtualne resničnosti za vključujočo in k dejanjem usmerjeno empatijo v šolah

Ključne besede: virtualna resničnost, empatija, izobraževanje, psihoterapija, mladostnik, nasilje

Virtualna resničnost (VR) je tehnologija, ki omogoča uporabnikom, da se lahko potopijo v računalniško generirano tridimenzionalno okolje, ga raziskujejo in z njim interaktivno sodelujejo v realnem času. S pomočjo posebne opreme uporabniki dobijo občutek prisotnosti. VR se vse bolj uveljavlja tudi v izobraževalne in terapevtske namene kot tudi za preventivno delovanje na različnih področjih. Med zelo pomembna področja, na katerih prepoznavamo potencial razvoja tehnologij VR, spada tudi krepitev čustvene in kognitivne empatije pri mladostnikih. Sodobne tehnologije, kot je VR, ponujajo inovativne načine za ustvarjanje poglobljenih izkušenj s ciljem razvoja empatije in s tem lahko tudi učinkovito prispevajo k preprečevanju nasilja.

Na delavnici bomo predstavili različne perspektive uporabe tehnologije VR za razvijanje empatije pri mladostnikih: (1) čustvena in kognitivna empatija v luči novih tehnologij, (2) nevrobiološke osnove za uporabo tehnologij VR pri razvoju empatije pri mladostnikih, (3) dosedanje prakse in raziskave na področju integracije tehnologij VR v izobraževalne in terapevtske namene ter (4) izkušnje mladih z uporabo VR, njihova stališča do uporabe v šolskem kontekstu in relacijske potrebe, ki jim mladi pripisujejo večji pomen.

Udeleženci delavnice bodo pridobili poglobljeno razumevanje čustvene in kognitivne empatije ter se seznanili z nevrobiološkimi osnovami, ki podpirajo uporabo tehnologij VR pri razvoju empatije pri mladostnikih. Spoznali bodo razmišljanja in izkušnje mladih, ki v svojih doživljanjih poudarjajo pomen odnosov, in razmislili, pred kakšne izzive je v tem oziru postavljena uporaba tehnologij VR pri delu z mladimi. Prav tako jim bodo predstavljena praktična uporaba tehnologij VR in načini, kako lahko te tehnologije učinkovito prispevajo k preprečevanju nasilja. Na podlagi predstavljenih dobrih praks in raziskav bodo udeleženci opremljeni za nadaljnji znanstveni razmislek o uporabi tehnologij VR za spodbujanje empatije, preventivnih ukrepov na področju preprečevanja nasilja in z možnostmi vpeljave tehnologije VR v psihoterapevtske procese. Udeleženci bodo razpravljali tudi o načinih, kako tehnologija VR lahko izboljša izvedbo psihoterapije za mlade, še posebej v primerih, ko tradicionalni postopki niso dovolj učinkoviti. Tehnologija VR lahko pomeni pomemben dodatek k tradicionalnim psihoterapevtskim tehnikam s potencialom za izboljšanje terapevtskih izidov in večjo prilagodljivostjo pri obravnavi specifičnih potreb udeležencev psihoterapij.

NOVA PRAVILA ZA NOVO TEHNOLOGIJO – INTEGRACIJA UMETNE INTELIGENCE V PSIHOTERAPIJO

Avtor: doc. dr. Saša Poljak Lukek
Vrsta prispevka: znanstveni
Ustanova: Teološka fakulteta UL
Kontakt: sasa.poljaklukek@teof.uni-lj.si

Prispevek je nastal v okviru programa Presečišče kreposti, izkustva in digitalne kulture: Etični in teološki uvidi, ki ga financira Univerza v Ljubljani.

Ključne besede: psihoterapija, umetna inteligenca, etična načela, nasilje

Umetna inteligenca (UI) je vse bolj vključena v naše vsakdanje življenje, vedno bolj pa postaja tudi pomemben člen učinkovite in razvijajoče se psihoterapevtske dejavnosti. Pri vključevanju umetne inteligence v psihoterapijo se pojavljajo pomembni etični izzivi, zlasti glede odgovornosti in standardov, ki usmerjajo njeno uporabo. V prispevki bomo predstavili UI kot novo etično entiteto v psihoterapevtskem procesu. Orodja pogovorne UI niso zgolj pripomočki za izvajanje terapij niti ne smejo biti avtonomni digitalni terapevti. Predstavljajo novo entiteto, ki preoblikuje interakcije, koncepte in normativne zahteve v psihoterapiji. Ta preobrazba zahteva etično opredelitev vloge UI, ki se nahaja na spektru med orodjem in terapevtom. Etična uvedba UI v psihoterapijo mora zastaviti vprašanja o zasebnosti, pristranskosti in transparentnosti ter ohraniti človeški nadzor za zaščito avtonomije in blaginjo udeležencev. Ta premik poudarja potrebo po novih etičnih standardih in smernicah, ki priznavajo edinstven status UI kot posebne udeleženke v psihoterapevtskem prostoru.

V prispevku bo predstavljen predlog razširitve etičnih načel Evropskega združenja za psihoterapijo (EAP). Etična načela morajo priznavati uporabo UI v psihoterapiji in določati, da mora biti UI v psihoterapiji pregledna, nepristranska in osredotočena na človeka. UI mora delovati v skladu z visokimi profesionalnimi standardi, zagotavljati varnost podatkov, omogočati ustrezno izobraževanje terapevtov, spoštovati pravice klientov ter zmanjševati pristranskosti. Poseben pomen ima pridobivanje obveščenega soglasja. Udeleženci terapije morajo v celoti razumeti, kako bo UI vključena v njihovo terapevtsko izkušnjo, kako bodo uporabljeni njihovi podatki in morebitne omejitve orodij UI. Zaradi občutljivosti zapisov o duševnem zdravju ostaja zasebnost podatkov najpomembnejša, modeli UI pa morajo upoštevati stroge smernice o zaupnosti.

Etična umestitev UI v terapevtski proces lahko tudi pomembno spremeni obravnavo nasilja. V prispevku bodo predstavljene možne terapevtske intervencije, ki lahko povečajo učinkovitost psihoterapevtske obravnave tako storilca kot žrtve nasilja. UI lahko zagotovi večjo dostopnost podpore, prilagajanje procesa posamezniku, prispeva k zgodnjem prepoznavanju vzorcev nasilnega vedenja in nadaljnjemu raziskovanju tega področja.

Če povzamemo, etično vključevanje UI v psihoterapijo, ki ga vodijo načela EAP, bo nujen korak na poti razvoja psihoterapije. Razvoj pa mora biti še vnaprej osredotočen na človeka in zagotavljati preglednost, pravičnost in varovanje avtonomije vseh vključenih.

KOMU LAHKO ZAUPAM, KAM NAJ GREM, KOGA NAJ IZDAM, KJE SE NAJDEM? SOUSTVARJANJE VARNIH IN NE-VARNIH ODNOSOV PRI MLADOSTNIKI S ČUSTVENO-VEDENJSKIMI TEŽAVAMI IN MOTNJAMI – TERAPEVTOVA IZKUŠNJA

Avtor: dr. Tina Rahne

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Strokovni center Višnja Gora

Kontakt: tina.rahne@gmail.com

Ključne besede: odnosna travma, ne-varna navezanost, psihoterapija z ranljivimi mladostniki, čustveno-vedenjske motnje in težave, medgeneracijski prenos travme

Populacija mladostnikov s čustveno-vedenjskimi težavami in motnjami, ki so sodno nameščeni v vzgojni zavod, je ena najbolj ranljivih in spregledanih skupin mladih odraščajočih ljudi. Ti mladostniki so zaradi svojih posebnih potreb, preživetih odnosov in drugih travm, neuspešnih izkušenj šolanja ali šibke socializacije na robu družbe. Navadno izhajajo iz socialnega oz. družinskega kroga, ki je ob tem nemočen ali sam slabo opremljen in tako so prikrajšani za ustrezen razvoj in zdravo zaupanje v odnose.

V prispevku bomo predstavili izkušnje dela z mladostniki, ki so vključeni v zavod, tako s psihoterapevtskega kot vzgojiteljskega dela. Pri tem bomo pozorni na oblike nasilja, komorbidnost motenj, odnosne poškodbe in dinamiko prikrajšanosti, ki jih kažejo mladostniki s čustveno-vedenjskimi motnjami, in težave oz. čustveno vzdušje, ki preveva odnose, ki jih vzpostavljajo. Prenos neustrezne čustvene regulacije, slabe skrbi zase in za svoje bližnje ter konflikti znotraj njih ali z okoljem se pogosto kažejo tudi v njihovih družinskih sistemih, ki ustvarjajo temeljno čustveno vzdušje poškodovanosti, nezaupanja in negotovosti, tega pa se lahko navzamejo tudi sistemi, ki delajo z njimi. V takem okolju je težko, če ne celo nemogoče, verjeti in zaupati ter se nasloniti na odnos. Prikazali bomo posledična dogajanja in možne pasti ob ustvarjanju varnega prostora in delovnega odnosa z mladostnikom. Opozorili bomo tudi na strukturne in sistemske (paralelne) procese, ki jih delo s to populacijo prinese za sisteme, v katere so nameščeni, ter izzive, ki so jim zaposleni priča.

Avtor: Valerija Svetina Klančnik

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Teološka fakulteta UL

Kontakt: valerija.svetina@gmail.com

Ključne besede: gospodarstvo, trajnostno razumevanje odnosov, družbeni nauk cerkve

Razumevanje odnosov se kaže v konkretnih medosebnih odnosih, interakciji, stikih in partnerstvu. Zanima nas, kakšno je razumevanje odnosov na področju gospodarstva, na katerem zavedanje večje raznolikosti, pravičnosti in vključenosti (angl. Diversity, Equity, Inclusion; DEI) postaja imperativ. V gospodarstvu se namreč še vedno daje prednost ekonomiziranim postopkom, ki so primarno usmerjeni v dobiček. Osnova človekovega intersubjektivnega prostora, ki se ustvari med dvema osebam, pa je spregledana. Ta medosebni odnos med dvema pomaga k večji vključenosti, spodbuja raznolikost in teži k pravičnosti. V tem psihoorganskem prostoru, ki je središče odnosa in dialoga, nastaja prostor intimnosti. Tu človek najbolj najde smisel in težnjo po socialni potrditvi ter uresničitvi. Koncept razumevanja odnosov s perspektivo raznolikosti, pravičnosti in vključenosti, ki je ključen element pri vodenju skupin za doseganje skupnega dobrega, bomo povezali z načeli družbenega nauka Cerkve (DNC). Načela DNC s teološko antropologijo kažejo na božjo naravo odnosa do človeka. Osvetlili bomo, kako trajnostno razumevanje odnosov, kot to razume DNC, prispeva k odpravljanju konfliktov in nasilja. Iz izvedenih raziskovalnih intervjujev bomo iskali potrditev potrebe po večji vključitvi odnosov, kot jih razume DNC, v vodenje delovnih organizacij, in vse to primerjali z zakonitostmi relacijske družinske terapije. Pričakujemo, da bomo s pomočjo relacijske paradigme pokazali pot do odnosov, kot jih predlaga DNC, in pokazali na rešitve, kako razumevanje odnosov skozi prizmo pravičnosti, enakosti in vključenosti prispevajo k reševanju izzivov za področje gospodarstva.

UPORABA ORODIJ PENDULACIJA IN TITRACIJA PRI PSIHOTERAPEVTSKI OBRAVNAVI TRAVME

Avtor: dr. Vesna Mirt, spec. zdt

Vrsta prispevka: strokovni

Ustanova: Psihoterapija, supervizija in izobraževanje, Vesna Mirt, s. p.

Kontakt: vesna.mirt@gmail.com

Ključne besede: pendulacija, titracija, avtonomni živčni sistem, travma, nasilje

Namen prispevka je predstaviti orodji pendulacija in titracija, ki se uporabljata pri metodi Somatic Experiencing po Petru Levinu.

Za namen predstavitve obeh orodij je predstavljen osnovni model polivagalne teorije. Obe orodji podpirata uporabnika k razvijanju boljše regulacije avtonomnega živčnega sistema (AŽS).

Izraz pendulacija je skoval Peter Levine in opisuje vrojeni ritem živčnega sistema kontrakcije in ekspanzije. Gre za notranje zavedanje, da ne glede na to, kako slabo se oseba počuti, se bodo ta čustva spremenila. Travma lahko povzroči, da oseba obtiči v slabem počutju, zato potrebuje pomoč terapevta, da ji omogoči izkušnjo pendulacije s prehajanjem med travmatično vsebino, ki prebuja aktivacijo v AŽŠ, ter vsebino, ki prebuja doživljanje več varnosti in pomirjenosti. Tako prehajanje naredi proces zdravljenja travme za klienta bolj obvladljiv in varnejši.

Sam izraz titracija izhaja iz področja kemije, v terapevtskem jeziku pa pomeni dodajanje minimalne aktivacije AŽŠ, da se zgodi sprememba na način, da ne pride do preplavljajoče dezorganizacije v posameznikovem sistemu, temveč lahko sistem spremembo sprejme in jo integrira. Uporaba obeh orodij pri terapevtskem delu s travmo zmanjšuje možnost retravmatizacije.

Orodji bosta predstavljeni teoretično in z različnimi konkretnimi primeri iz prakse, ki kažejo na to kako orodje uporabiti v praksi. Cilj prispevka je seznaniti udeležence z uporabnima orodjema, ki pripomoreta k varni in učinkoviti terapevtski obravnavi travmatičnih vsebin in omogočata vzpostavljanje boljše regulacije AŽS, kar lahko pripomore k boljšim izidom tako pri žrtvah kot pri storilcih nasilja, saj se obe populaciji soočata z disregulacijo AŽS.

KLINIČNA OBRAVNAVA ŽRTVE DUHOVNE ZLORABE IZ AVSTRALIJE

Avtor: Zmago Švajncer Vrečko, mag. fil.

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Inštitut Nove revije, zavod za humanistiko

Kontakt: zmago.svajncer@gmail.com

Ključne besede: duhovna zloraba, relacijska družinska terapija, nasilje z duhovno pomočjo

V prispevku je predstavljena terapevtska obravna žrtve duhovne zlorabe z modelom relacijske družinske terapije. Gre za predstavitev kvalitativne študije primera. Duhovna zloraba je čustvena zloraba v duhovnem oziroma religioznem okviru, ki lahko vključuje tudi vidike spolne in/ali fizične zlorabe. V prispevku so predstavljena ključna spoznanja, kako je relacijska družinska terapija lahko koristna pri obravnavi žrtve duhovne zlorabe in kaj pomeni duhovna zloraba zanjo. Predstavljeni so vidiki in posledice spolne zlorabe ter podobnosti med posledicami duhovne zlorabe in spolne zlorabe na podlagi primera in v skladu s sodobno teorijo. S primerom je pokazano, zakaj je lahko duhovna zloraba ena najhujših zlorab, kako težke posledice lahko pusti duhovna zloraba na žrtvi, če je kot otrok odraščala v okolju, v katerem je pri duhovni zlorabi sodelovala vsa družina oziroma širša skupnost, in kako ključna je posttravmatska rast zanjo. Pokazano je tudi, katere so omejitve pri delu z žrtvami duhovnih zlorab.

KLINIČNA OBRAVNAVA ŽRTVE DUHOVNE ZLORABE: PROBLEMI V SLOVENIJI

Avtor: Zmago Švajncar Vrečko, mag. fil.

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Inštitut Nove revije, zavod za humanistiko

Kontakt: zmago.svajncar@gmail.com

Ključne besede: duhovna zloraba v Sloveniji, spolno izkoriščanje, relacijska družinska terapija, nasilje

Duhovna zloraba je čustvena zloraba v duhovnem oziroma religioznem okviru, ki lahko vključuje tudi vidike spolne in/ali fizične zlorabe. Žrtve duhovne zlorabe v duhovnih skupnostih so običajno prepričane, da jim bo skupnost koristila, ta pa se lahko izkaže za vir njihove zlorabe, kadar jih v njej kdo izkoristi. Spolnost je lahko dojeta kot sredstvo za doseganje višjih stanj zavesti, žrtev pa lahko nekdo manipulativno zlorabi zaradi zadovoljitve lastnih potreb. V prispevku je utemeljeno, kakšne posledice lahko pusti duhovna zloraba za žrtev, če je kot otrok odraščala v okolju, v katerem je vladala čustvena zanemarjenost, in zakaj je lahko žrtev pozneje nagnjena k okolju, v katerem lahko ponovno doživi zanemarjenost in celo zlorabo, tako v duhovnosti kot partnerstvu. Utemeljeno je, kako pomembna je kakovostna obravnava žrtev duhovnih zlorab v Sloveniji, ki žrtve jemlje resno, brez obsojanja, tudi v organih pregona. Na tem področju so še zmeraj primanjkljaji. V prispevku je predstavljena kvalitativna študija primera klinične terapevtske obravnave žrtve duhovne zlorabe z modelom relacijske družinske terapije v Sloveniji. Obravnava vključuje dvanajst srečanj. Zvočno posneta terapevtska srečanja so analizirana z metodo analize vsebine. Predstavljena so ključna spoznanja, kako je relacijska družinska terapija lahko koristna pri obravnavi žrtve duhovne zlorabe, kako zlorabo razume sama žrtev, kako se to sklada s sodobno teorijo o duhovnih oziroma religioznih zlorabah, in katere so značilnosti, s katerimi se spoprijemajo žrtve duhovne zlorabe v Sloveniji za razliko od tujine. Relacijsko družinsko terapijo lahko razumemo kot koristno metodo pri njihovi obravnavi kljub omejitvi majhnega vzorca in nezaupanju ter strahu, ki ga žrtve čutijo ob izpovedi lastne izkušnje zaradi maloštevilnega prebivalstva v Sloveniji. S študijo primera je torej prikazano, zakaj je lahko duhovna zloraba ena najhujših zlorab, ki se zareže v samo globino žrtve.

KDO MI LAHKO POMAGA? POMOČ OTROKOM, KI DOŽIVLJAJO MEDVRSTNIŠKO NASILJE

Avtor: Nana Kolmanič in Zoia Murgelj Klemenšek

Vrsta prispevka: poster

Ustanova: CSD

Kontakt: mojodnos.terapija@gmail.com

Ključne besede: Oblike pomoči otrokom, medvrstniško nasilje

Medvrstniško nasilje je kompleksno zlorablajoče vedenje, ki v prvi vrsti in najbolj neposredno prizadene žrtve. V literaturi najdemo veliko različnih ugotovitev, povzamemo pa lahko, da med oblike medvrstniškega nasilja štejemo fizično, verbalno, psihično, socialno ali odnosno, spletno in spolno nasilje. Nekatere oblike nasilja so očitne in lažje prepoznavne, druge pa so bolj subtilne in posredne, vendar nič manj škodljive za žrtve. Poleg vidnih posledic, kakršne so fizične poškodbe, prihaja tudi do psihičnih, psihosocialnih in psihosomatskih težav, težav v posameznikovem osebnem razvoju in življenju. Navedene oblike medvrstniškega nasilja pogosto doživljajo prav otroci, ki pripadajo ranljivim družbenim skupinam.

Starši, šola in drugi ljudje, ki so pomembni v otrokovem življenju, imajo bistveno vlogo pri prepoznavanju otroka in podpori otroku, ki doživlja medvrstniško nasilje. Le-ti lahko otroku dajejo čustveno podporo ter so predvsem zagovorniki njegove varnosti. Naloga šolskih strokovnih delavcev je prav tako, da ustvarijo varno in podporno okolje za otroka, poleg tega pa zagotovijo pomoč tako otroku, ki je žrtev nasilja, kot otroku, ki izvaja nasilje. Za premagovanje medvrstniškega nasilja je pomembno sodelovanje med starši in šolo ter drugimi institucijami (centri za socialno delo, zdravstveni domovi ipd.), saj je le tako možno ustvariti močan sistem podpore za otroka v stiski.

V svojem raziskovalnem delu smo se osredotočili na doživljanje medvrstniškega nasilja pri otrocih in mladostnikih. Zanimalo nas je, na koga se lahko obrnejo po pomoč, kadar se jim zgodi tako nasilje, ter ali dejansko dobijo potrebno podporo. Kvalitativna raziskava je vključila 7 udeležencev, starih med 11 in 15 let, ki obiskujejo osnovno šolo in dnevni center za otroke in mladostnike s težavami v odraščanju. Z udeleženci smo izvedli poglobljene intervjuje, da bi pridobili njihove vpoglede in izkušnje.

CELOSTNI PRISTOP K DUŠEVNEMU ZDRAVJU: IZOBRAŽEVANJE O TRAVMI KOT OSNOVA ZA USTREZNO RAZUMEVANJE, UKREPANJE IN PREVENTIVO

Avtor: doc. dr. Sara Jerebic, spec. ZDT

Vrsta prispevka: znanstveni

Ustanova: Teološka fakulteta UL

Kontakt: sara.jerebic@blizina.si

Raziskava je bila izvedena v okviru projekta Pedagoški vidiki promocije duševnega zdravja otrok in mladostnikov (vodja J. Zloković, podpora Univerza na Reki. uniri-iskusni-drustv-23-25).

Ključne besede: travma, duševno zdravje, na travmi utemeljene šole, nasilje, interdisciplinarnost, izobraževanje

Celostni pristop k duševnemu zdravju izpostavlja pomembnost razumevanja in obravnave travme kot temeljnega vidika v preprečevanju in intervencijah v šolskem okolju. Ta vidik je še posebej pomemben pri učencih, ki so bili izpostavljeni nasilju v otroštvu. Travma, ki izhaja iz dolgotrajnega izpostavljanja nasilju ali zanemarjanju, lahko pomembno vpliva na nevrološki in čustveni razvoj otrok. Posledice takšnih izkušenj se pogosto lahko izrazijo v obliki vedenjskih in učnih težav ter težav v medosebnih odnosih, kar dodatno otežuje njihov proces vključevanja in napredovanja v šolskem sistemu. V tujini se je v tem kontekstu izoblikoval koncept na travmi utemeljenih šol, ki temelji na prepoznavanju in razumevanju travme in prilagajanju pedagoških pristopov, ki bi lahko izboljšali duševno zdravje otrok. V prispevku bomo predstavili kvalitativno raziskavo v katero je bilo vključenih 12 pedagoginj. Rezultati so pokazali, da ne poznajo koncepta na travmi utemeljene šole in si želijo več podpore in izobraževanja v tej smeri. Predstavili bomo tudi smernice za spodbujanje duševnega zdravja v sklopu interdisciplinarnega izobraževanja in možnosti izobraževanja za zaposlene v vzgoji in izobraževanju pri obravnavi otrok, ki so doživeli nasilje.

URNIK KONGRESA

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE NENASILJE V NASILNI DRUŽBI

URNIK KONGRESA

Petek, 8. november 2024

15.45–19.30

15.45–16.00 Registracija udeležencev

16.00–16.10 Nagovor predsednice ZDT.SI

asist. Urške Kranjc Jakša, univ. dipl. fil. | moderira

Taja Šinkovec, ZDT.SI

16.10–17.40 **Plenarno predavanje**

Asist. mag. Miran Pustoslemšek, dr. med., spec.
psih., Slovenija: Antropološki vidiki partnerskega
nasilja

17.40–17.55 Odmor

17.55–18.25 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Zavedanje telesa v psihoterapiji in
superviziji pri obravnavi nasilja

(strokovni prispevek), dr. Sara Jerebic

Sekcija 2 Klinična obravnava žrtve duhovne
zlorabe: problemi v Sloveniji

(znanstveni prispevek), Zmago Švajncar Vrečko

Sekcija 3 Nasilje na delovnem mestu in
izgorelost ter pomen terapevtske obravnave

(strokovni prispevek), Sabina Kračun

18.25–18.55 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Celostni pristop k duševnemu zdravju:
izobraževanje o travmi kot osnova za ustrezno
razumevanje, ukrepanje in preventivo

(znanstveni prispevek), dr. Sara Jerebic

Sekcija 2 Klinična obravnava žrtve duhovne
zlorabe iz Avstralije (znanstveni prispevek),

Zmago Švajncar Vrečko

Sekcija 3 Abstinenčna kriza pri športnikih po
koncu kariere z vidika relacijske družinske

terapije (znanstveni prispevek), Gregor Greif

18.55–19.25 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Uporaba orodij pendulacija in titracija
pri psihoterapevtski obravnavi travme

(strokovni prispevek), dr. Vesna Mirt

Sekcija 2 Izkušnja nasilja v otroštvu in pojav
paničnih napadov v mladi odraslosti (strokovni

prispevek), Katja Maksić

Sekcija 3 Veščine asertivne komunikacije v
terapiji parov z izkušnjo neprostoovoljnega

življenja brez otrok (znanstveni prispevek),

dr. Alja Stvarnik in Barbara Holcman Vicozi

19.25–19.30 Zaključek prvega dne

XIII. KONGRES ZDRUŽENJA ZAKONSKIH IN DRUŽINSKIH TERAPEVTOV SLOVENIJE NENASILJE V NASILNI DRUŽBI

URNIK KONGRESA

Sobota, 9. november 2024

8.45–15.00

8.45–9.00 Registracija udeležencev

9.00–9.05 Nagovor častnega člana združenja
prof. ddr. Christiana Gostečnika I moderira
Taja Šinkovec, ZDT.SI

9.05–10.35 **Plenarno predavanje**

Doc. dr. Robert Oravec, dr. med., spec. psih.,
Slovenija, Posledice nasilja v otroštvu

10.35–10.50 Odmor

10.50–11.20 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Medvrstniško nasilje – izziv
vzpostavitve varnih in strpnih odnosov v
vzgojno-izobraževalnih ustanovah (strokovni
prispevek), Gebert Darja in Mateja Farič
Svoljšak

Sekcija 2 Razlike v čustvenih kompetencah
med skupinama žensk z izkušnjo nasilnega
partnerskega odnosa, Sanja Kranjc

Sekcija 3 Vpliv namiznih iger vlog na razvoj
čustvenih kompetenc in obvladovanje jeze
(strokovni prispevek), Denis Ališić, Erika Škerlj,
Tereza Brlek Čufer, Urška Kraner

Sekcija 4 Nova pravila za novo tehnologijo –
integracija umetne inteligence v psihoterapijo
(znanstveni prispevek), prof. dr. Saša Poljak
Lukek

11.20–11.50 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Z medvrstniškim nasiljem ne moremo
opraviti "na silo" (strokovni prispevek), Melita
Zagorc Vegelj

Sekcija 2 Nasilje nad ženskami v družini in
njegove posledice, zlasti pri otrocih
(strokovni prispevek), Jožica Pongrac

Sekcija 3 Komu lahko zaupam, kam naj grem,
koga naj izdam, kje se najdem? Soustvarjanje
varnih in ne-varnih odnosov pri mladostnikih s
čustveno-vedenjskimi težavami in motnjami –
izkušnja terapevta (strokovni prispevek), dr. Tina
Rahne

Sekcija 4 Virtualna resničnost kot orodje za
razvoj empatije in preprečevanja nasilja pri
mladostnikih (znanstveni prispevek), prof. dr.
Saša Poljak Lukek, dr. Tanja Valenta, prof. dr.
Barbara Simonič, dr. Urška Mali Kovačič

11.50–12.20 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Medvrstniško spolno nasilje –
psihoterapevtska podpora otrokom in
mladostnikom pri procesiranju travmatičnih
dogodkov (znanstveni prispevek), mag. Janja
Grilc

Sekcija 2 Psihoterapevtska obravnava oseb s
težavami v duševnem zdravju z izkušnjo
nasilja v partnerskem odnosu (strokovni
prispevek), Kristina Šumak

Sekcija 3 Nenasilna regulacija afekta RDT
terapevta pri otrocih in mladostnikih na
letovanjih (strokovni prispevek), Jožica
Pongrac in dr. Andrej Omulec

Sekcija 4 Afektivno reflektivni dialog kot
možnost povezovanja in ustvarjanja varnosti,
(strokovni prispevek), Melisa Spruk

12.20–13.20 Odmor

13.20–13.50 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Uporaba podob v terapevtski praksi
(strokovni prispevek), Janez Logar in Tjaša
Šuštar

Sekcija 2 Klientovo doživljanje spremembe v
skupinski obravnavi spolnega nasilja v
otročtvu po metodi RDT (znanstveni prispevek),
dr. Kristina Greif

Sekcija 3 Razumevanje odnosov kot trajnostni
cilj in odgovor na nasilno družbo (strokovni
prispevek), Valerija Svetina Klančnik

Sekcija 4 Umetnost asociacij – uporaba Dixit
kartic v (psiho)terapevtskem procesu
(znanstveni prispevek), Damijan Janžekovič

13.50–14.20 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Terapevtski komplimenti kot
poglobljanje delovne aliance in vodilo do
sprememb pri travmatičnih izkušnjah
(strokovni prispevek), Hana Gorše

Sekcija 3 Nasilje v šoli kot odraz družbe
(strokovni prispevek), mag. Maja Horvat
Lampe

14.20–14.50 **Predstavitve prispevkov**

Sekcija 1 Empatija in nasilje: dve plati iste
medalje? (strokovni prispevek), Maša Blaznik

Sekcija 2 Izzivi in primeri dobre prakse
terapevtskega dela pri klientih iz sodišča in
drugih institucij (strokovni prispevek), Kristina
Šumak in Monika Vuk

Sekcija 3 Doživljanje nasilja v medijih pri
osebah z večjo občutljivostjo na dražljaje
(znanstveni prispevek), Maruška Merisa Krajnc

14.50–15.00 Razprava in zaključek kongresa

ZDT.SI